

Horia Rusu (liderul PL '93):

„Haosul actual este provocat în beneficiul oligarhiei financiare”

pag. 7

Nr. 39 • 27 septembrie - 3 octombrie 1995 • 16 pagini - 500 lei

FLACĂRA

Fondată în 1911 de C.BANU

Editată de
S.C. Publicațiile FLACĂRA S.A.

Președinte - director general
GEORGE ARION

Redactor șef
Răzvan Dumitrescu

Cea mai mare gafă:

Flash:

Alt pic-nic la marginea drumului

pag. 16

Soluția finală:

Guvernul ia de unde n-ajunge

pag. 6

Bărbulești:

Un no man's land cu țuguie

pag. 8-9

H.R. Patapievici
declară:

„Nu cunosc grupuri, am numai prieteni”

pag. 4

MASINA DE SCRIS

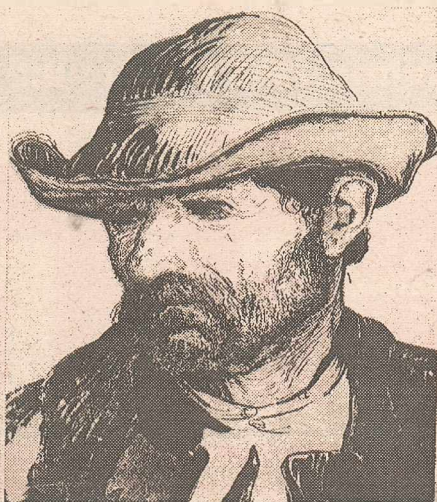
oferă în continuare premiul
de un milion de lei

pag. 12-13

Punte de aur FLACĂRA

De-a lungul a opt decenii și jumătate de existență, revista „Flacăra” a fost o prezență de prestigiu în concertul marii prese românești. Intenționăm să reproducem din când în când materiale apărute în revistă în decursul anilor, mai ales în perioada de început. O punte între prezent și trecut, între noi, cei de azi, și înaintași. Pe care, evident, o dorim punte de aur.

LITERARĂ • ARTISTICĂ • SOCIALĂ
I V. No. 30 - 7 Mai 1916 Directori C. BANU No. 15 bun. - în străinătate 30 h

TARAN

Desen de St. Poguescu

Colaboratorii acestui număr:

C. BANU
N. BELDICEANU
Ion CARAGIALE
Scaplat PRODA
CLAUCON

C. Sp. HASNAȘ
Constant IONESCU
E. LOVINESCU
Adrian MANIU
D. NANI

NEMO și UTIS
Ion PILLAT
N. POSENNA
Barbu SOLĂCOLEA
Al. ȘERBAN

Cronica culturală

Scoala românească în Transilvania și Ungaria

□ La adăpostul bisericii
s'a dezvoltat școala românească

Produs al unor înrăuriri mai profunde școala românească rămâne totuși drept cea mai înverdată armă de apărare a culturii românești și politica școlară drept cea mai interesantă arenă de luptă pentru cultura românească din Ardeal.

În realitate însă a limita la școală toată problema culturală este, a suferi de o îngustare a perspectivei de observație, foarte dăunătoare cauzei care trebuie servită.

Partidul național român pare a fi suferit și el de o asemenea primejdie: iluzie, astfel încât, după pierderea luptei parlamentare în combaterea legii Appony, n'a urmărit constant o politică economică și o acțiune culturală directă și continuă asupra mediului social românesc, în mijlocul căruia s'ar fi putut exercita astfel o influență cel puțin neutralizantă pentru efectele periculoase ale legiurii apponiane.

De aceea nu privim școala decât ca una dintre condițiile vieții culturale românești.

Școala românească s-a aflat și se află între tendințele conservatoare ale tradiției sale de autonomie și între tendințele politice maghiarizante.

Școala cade sub influența tendinței de maghiarizare dela cea dintâi treaptă a sa, dela școlile froebeliane (Grădini de copii, aziluri permanente sau aziluri de vară) dintre care se găsesc 1114 pe teritoriul locuit de Români.

Scopul lor este, între altele, „de a introduce pe copii în cunoașterea limbii maghiare, ca limbă de Stat”, și, după o lege din 1913, „de a

trezi și dezvolta în sufletul copiilor, sentimentul de alipire la patria ungară și conștiința apartinerii la națiunea ungară”.

Aceasta până la vârsta de 6 ani!...

Dela această vârstă înainte începe acțiunea școlii primare.

După legea din 1868 „de egală îndreptărire a naționalităților” această școală ar trebui să aibă în vedere cultura națională în limba maternă pentru fiecare din naționalitățile care alcătuiesc populația Ungariei. „Devremece - zice această lege - rezultatul pe terenul instrucției publice e, din punctul de vedere al culturii generale și al binelui obștesc, scopul cel mai înalt al Statului, ministrul instrucției e dator ca în instituțiile de învățământ ale Statului, cetățenii fiecărei naționalități din țară, care viețuiesc împreună în mase mai mari, să se poată cultiva în limba lor maternă, până la punctul unde începe cultura academică”.

Așa glăsuiește cea mai frumoasă lege din câte au fost lesne date uitării. Chiar în școlile statului, limba de propunere trebuie să fie cea românească, în regiunile locuite de Români, fiindcă numai așa învățământul poate da rezultate din punctul de vedere al culturii generale și prin aceasta, al binelui obștesc.

Cât adevăr pedagogic! Cât spirit de echitate!

Iată însă că, departe de a se aplica această lege în școlile Statului, se aplică, la 1879, o alta, în toate școlile primare publice, cuprinzând o singură dispoziție:

„limba maghiară face parte dintre obiectele de studiu obligatorii”.

E o imposibilitate pedagogică, împotriva căreia protestează întreaga știință pedagogică contemporană; căci aceasta pune în studiul limbei materne temeiul întregului învățământ primar.

Paralel cu această lege se căuta încă îndreptarea întregului învățământ primar spre formațiunea civică maghiară a copiilor din școlile primare. Cum însă lucrurile mergeau, firește, de tot încet, ministrul Berzeviczy a prezintat la 1904 un proiect de lege cu mijloace mai urgente, proiect care n'a devenit lege decât la 1907, sub ministrul Appony.

Este „codul penal” al învățământului primar.

După cinci ani de aplicare a legii, în 1912, rămân 2675 școli românești, cu 2767 învățători, astfel că trei sute de școli încetează de a funcționa, adică 151 greco-orientale și 149 greco-catolice.

Profesorii și „studentii” acestor licee sunt elita intelectuală a Românilor, singurii cari pot contribui cu o operă de creațiune la cultura românească în general.

Chiar la cel mai îndepărtat dintre aceste licee, la cel fundațional din Năsăud, al cărui anuar e scris într-o românească inadmisibilă și are mai mult text unguresc, activitatea românească a profesorilor tot se manifestă prin publicarea câtorva articole de revistă și ținerea câtorva conferințe publice.

C. Sp. HASNAȘ ■

**PUBLICATIILE
FLACĂRA**

Societate comercială înmatriculată la
Oficiul Registrului Comerțului București
sub nr. J. 40/5888/1991 din 04.07.1991

Consiliul de Administrație:

Președinte - director general:

GEORGE ARION

Membri: Manuela Vasiliu Arion, Ion D. Goia,
Alexandru Păsărin, Mihai Sândoiu

Director juridic - personal: CORNELIU OLTEANU

Director publicitate și suplimente speciale:

MIHAI SÂNDOIU

Director difuzare: MANUELA VASILIU ARION

Secretariat: Mihaela Caroline Mușat 222.33.31; 222.33.44; (2002)

Adresa: București, sectorul 1, Piața Presei Libere nr. 1, cod 71341.

Telefoane: 223.15.10; 223.15.20; 223.15.30; 223.15.40, 223.15.12,

223.15.37, 223.15.44, cu interioarele din paranteze

Fax: 222.82.89

Cont lei - 40.72.30.110.496 BCR, sector 1, București

Cont valută - 47.21.6.16.0431.0 BCR, sector 1, București

Flacăra

Redactor șef: RĂZVAN DUMITRESCU

Secretar general de redacție:

ADRIAN PETRESCU

- POLITICĂ - Răzvan Butaru, Tudor Călin Zarojanu
- EXTERNE - Ion D. Goia, Ștefan Nicolae
- SOCIAL - Alexandru Arion, Dan Gheorghe, Brîndușa Nicolae, Constantin Severin, Lucia Ștefanovici
- SPORT - Pompiliu L. Dumitrescu
- REPORTERI SPECIALI - Liliana Petruș, Toma Roman jr.
- FOTOREPORTERI - Petre Cojocariu, Elena Ghera, Florin Ioniță
- CORESPONDENȚI ÎN ȚARĂ: Pașcu Balaci, Ion Ceacăru
- CORESPONDENȚI ÎN STRĂINĂTATE: Alexandru Graur (Italia), Mihai Rusu (Germania), Emanuel Tânjăla (SUA)
- SECRETARIAT DE REDACȚIE - Crina Gorgoi
- CORECTURĂ - Maria Antonescu, Angela Ștefănescu

**Flacăra
BIS
magazin**

Redactor șef: LIVIU TIMBUS

**REBUS
REBUSACHE**

maxi SKANDY

Director publicații de divertisment:

ALEXANDRU PĂSĂRIN

Redactori șefi:

MIHAI ZGUBEA ("Rebus")

CONSTANTIN GRIGORE ("Rebusache")

Aurel Ștefan Alexandrescu, Dan Popa, Simona Păsărin, Simo Simzianu

Telefon: 2036.

PUBLICITATE ȘI SUPLIMENTE SPECIALE 222.68.0

Călin Mărcușanu, Dragoș Baltă, Dan Ciuciuc, Adriana Dobrescu

Marius Onofrei, Florin Petria

ȘEF COMPARTIMENT COMPUTERE: Cristina Chitulescu

TEHNOREDACTARE COMPUTERIZATĂ 222.67.0

Mihaela Anghel, Maria Călin, Mirela Fotea, Eug

Majotă, Cezar Munteanu, Doru Vintilă

DIFUZARE 222.66.28: Robert Anton, Gabr

Bumb, Cora Ciocanu, Marian Frunzean

Doru Iancu, Valerica Leon, Neculai Luchiu

Marius Procopie, Nicolae Șerban, Marian Anton

PERSONAL (2128): Adrian Boicescu

FINANCIAR-CONTABIL: Viorica Tudor, Gabriela Ionescu

Florența Tudor

ADMINISTRATIV (2128): Dan Mircea Popa, Marian Băicoianu

Liliana Crețu, Mariana Sănduleasa

Cititorii din străinătate se pot abona prin
Societatea Comercială "Publicațiile Flacăra" S.A.

TIPARUL: OMEGA PRESS INVESTMENT S.A.

Revista FLACĂRA utilizează
informații furnizate de agenția
MEDIAFAX

Viața sub un președinte de regat

George Arion

Avida

De multă vreme doresc să scriu despre Eufrosina Pomponescu, un personaj emblematic pentru deceniile pe care le-am trăit. Eufrosina s-a remarcat încă din școală printr-o înzestrare aparte: răspunzând de jurnalul clasei, ascundea - contra unor cadouri insignifiante azi, un corn, o înghețată, o prăjitură - absența unora dintre colegii săi. Profesorii mai puțin vigilenți erau sistematic păcăliți de fata durdulie care li se uita în ochi cu o candoare fără margini și îi mințea fără să clipească. Mai târziu, darul său avea să-și găsească o valorificare plenară pe șantierele tineretului unde ieșise în evidență printr-un elan revoluționar deosebit, dovadă numărul mare de ore pe care le avea trecute în dreptul său. Evident, fișele de pontaj ea le completa, oferindu-se să facă benevol această muncă în răgazul dintre două lovituri cu târnăcopul. La orice inspecție era laudată pentru hărnicie, pe orice panou al frunzașilor era prinsă fotografia chipului ei hotărât, bătuit de avânturile construcției unei noi societăți drepte, umane, care să asigure egalitatea între oameni. Fiindcă aceasta era ideea de bază a intervențiilor sale din ședințele epocii - toți se nasc egali și trebuie să fie egali. Însă unii cutezau să se întrebe - în sinea lor, fiindcă altfel ar fi fost nenorocire, s-ar fi declanșat un scandal de proporții - de ce brațele sale sunt mult prea albe pentru cineva care lucrează în arșiță, și de ce corpolența sa bate la ochi printre tovarășii ei de muncă lihniți și sfrijiți? De unde avea Eufrosina resurse să arate așa de prosperă, așa de proaspătă? Dar n-au avut timp să afle misterul. Același entuziasm juvenil a oprit-o să-și continue studiile, fiindcă în fața poporului, afirma ea cu tărie, stau sarcini mari și numai nevolnicii, dușmanii noii orânduiri trândăvesc prin facultăți în loc să pună osul la treabă. Așa că a primit cu

mândrie să țină pontajele într-o închisoare de deținuți politici unde potrivea, cu iscusința caracteristică, orele lucrate de amărății schilavi în haine vârgate, iar un surplus considerabil și-l trecea sieși, sub ochii îngăduitori ai comandanților. De-acolo a mai făcut un salt pe ierarhia socială - s-a angajat la o mare întreprindere, cu mii de salariați, unde din nou vocația sa de admirabilă maestră în prefacerea albului în negru și invers și-a găsit un câmp deosebit de exprimare. E drept, o perioadă a dus-o mai greu, începuse să se pună accentul și pe existența unor studii superioare, pe care ea - după cum declara cu emfază - n-avusese când să le termine, deoarece își dedicase viața idealurilor nobile ale muncitorimii și țărânilor pornite pe un făgaș nou. Schimbarea din decembrie 1989 a găsit-o însă mai eficientă ca oricând. Intransigenta tovarășă Pomponescu a devenit doamna Pomponescu și a reușit să se insinueze la o societate particulară. O vreme i-a mers totul ca în basme. Trecutul revoluționar fusese dat uitării, căpătase aura de echilibru și seninătate a unei matroane cufundate până peste cap în cifre. Dar povestea n-a ținut multă vreme. Celor care răspundeau de societatea respectivă le-a venit ideea să controleze câștigurile lunare ale salariaților. Și nu mică le-a fost uimirea când au descoperit-o pe Eufrosina Pomponescu - care susținea sus și tare că toți mănâncă la fel, că toți au stomacurile egale - că ia cei mai mulți bani de la firmă. Din nou, datorită miraculoaselor ore suplimentare pe care, profitând de buna credință a celorlalți, și le trecea în dreptul ei fără nici un scrupul. Lipsiți de imaginație, patronii au dat-o afară. Păcat. Așa s-a pus capăt unei saga a avidității căreia ar merita să i se dedice un roman.

Suceava,

Se prefigurează un spectaculos joc de alianțe

În ultimul timp Suceava a beneficiat de un efervescent joc politic cu participarea cunoscuți lideri ai PDSR, și PD, iar la sfârșitul lunii decembrie a.c., conducerea a programat aici desarea lucrărilor Comitetului Național. Recent, s-a înființat în capitală a Moldovei cea de-a treia filială a Fundației Unice pentru România (F.U.V.R.), cu care au ținut să fie înținți atât dl Vasile Sebeș, președintele fundației, și dl Vladimir Pasti, președintele. În funcția de director al filialei județene a Fundației Unice ales dl Constantin Anghel, președintele Comitetului Județean Suceava. Așa cum este deja cunoscut, liderii F.U.V.R. susțin în mod clar că aceasta nu se transformă într-o formațiune

politică, ci va sprijini partidele solidare cu programele sale. Deși actuala campanie din teritoriu are similitudini cu cea a unui partid - se vor înființa 16 filiale județene până la sfârșitul anului - acest lucru se poate explica și prin faptul că liderii fundației par interesați să se implice într-un dialog cu comunitățile locale, pentru a fi mai aproape de realitate în programele pe care le elaborează. „Eu mă consider mult mai naționalist decât Corneliu Vadim Tudor, deoarece încerc să dezvolt un naționalism centrat pe ideea de capital național și nu pe trecut, pe Traian și Decebal”, a afirmat dl Vladimir Pasti, în mod paradoxal, după o pledoarie pentru integrarea euroatlantică.

N-ar fi de mirare ca sigla fundației (un „V” încadrat în cerc), așezată ca un memento

pe un perete, în timpul discuțiilor, să devină însemnul electoral favorit al președintelui Ion Iliescu la viitoarele alegeri. Consilierii prezidențiali sunt nelipsiți de la înființarea filialelor județene ale F.U.V.R. După opinia dlui Alexandru Pop, inspector la Consiliul Județean Suceava și membru fondator al filialei locale a F.U.V.R., alegerile din 1996 vor fi câștigate de un grup alcătuit din membrii fundației, din PAC și PDAR (minus dl Victor Surdu) și dintr-o aripă a PDSR (condusă probabil de dl Mircea Dan Popescu, membru F.U.V.R.), ce se va desprinde din partidul de guvernământ la congresul din luna noiembrie a.c.

CONSTANTIN SEVERIN ■

Tovarășul Răutu, etica și echitația capitalistă

Postul de televiziune german Pro 7 este unul dintre cele mai interesante care vin, pentru tot românul, prin cablu. După gusturile nemțești, nu pot lipsi tot felul de perversiuni și noutăți sexuale drăguțe, toate strânse într-o emisiune numită sugestiv-incitant Dulci Păcate.

Cu câteva săptămâni în urmă, între două reportaje cu sadomasochiști și homosexuali, prezentatoarea emisiunii ne-a propus o corespondență specială din S.U.A. Cu toată germana noastră precară, am înțeles că este vorba parca de o școală de sex, unde americanii învață noi și noi poziții de noapte, jocuri erotice din cele mai la modă. Pe lângă prezentatoare făcea pe ghidul un individ cu plete strânse în coadă și cu nume de rezonanță românească:

Valery Oișteanu. Întrebând pe la cunoștințe, am aflat că este vorba despre poetul Valeriu Oișteanu, emigrat de prin 1981, care publică frecvent articole prin România Literară și Dilema. Mai mult decât atât, poetul nu este altul decât nepotul de frate al cunoscutului stalinist Leonte Răutu, aflat prin anii '50-'60 în primul eșalon al conducerii de partid.

Relativ de curând, tovarășul Răutu a decedat. Fără să facem dosare de cadre, ne întrebăm cum ar privi el diversele activități ale nepotului. Dacă la capitolul etică socialistă tovarășul Răutu s-ar răsuci în mormânt, de cel cu „echitația” ar trebui să fie foarte mândru.

SÂNDEL DORNESCU ■

Ziua „Z”: 13 septembrie 1995

Cu doi ani jumătate în urmă, premierul Văcăroiu îi declara senin Aureliei Boriga, de la Ziz-Zag, că „**cea mai mare gafă a fost desființarea CAP-urilor**”. După apariția interviului, ziarista a fost chemată urgent la Guvern, să probeze că n-a inventat acea stupefiantă afirmație. Din fericire exista înregistrarea convorbirii, încât biroul de presă al Palatului Victoria a trebuit să-și înghită dezmințirea. Declarația premierului – aflat atunci abia la începutul operei ale cărei realizări le putem contempla azi în orice sector al vieții social-economice – n-a stârnit valurile pe care le-a meritat. A trebuit să vină „moțiunea grăului” pentru a i se reaminti acele vorbe memorabile. Reacția dlui Văcăroiu a fost pe cât de uluitoare, pe-atât de semnificativă: departe de-a încerca o negare sau măcar o nuanțare, și-a susținut aserțiunea cu o consecvență demnă de-o cauză mult mai bună: da, a fost și o gafă și, mai mult, țărani erau proprietari ai pământului și înainte de '90, tocmai prin CAP-uri!

Comparată cu panica din '93, atitudinea din '95 este deosebit de semnificativă: se dovedește că – în ciuda cochetărilor „de-a Europa”, „de-a NATO”, „de-a economia pe piață” etc. – actualul executiv și forțele politice care-l susțin **nu mai consideră necesar să-și mascheze adevăratele convingeri și intenții**. Călare pe cai mari, mai ales după purificarea politică a primăriilor (care au azi cu totul altă coloratură decât cea impusă de alegerile locale), fericită de atomizarea și bălbăielile Opoziției, Puterea nu se mai chinuie să-și fardeze chipul. Nu mai are nevoie. Singură această declarație a premierului ne oferă o informație aproape sigură despre rezultatul alegerilor din '96. Să nu ne facem iluzii: știu ei ce știu. În aceleași zile în care dl Coposu îi declara unui ziarist că PNȚCD n-are o lețcaie, dl Sălăgean ne

dezvăluia nouă că o campanie prezidențială va costa 10-12 miliarde lei. Nu rămâne mare lucru de comentat, iar o întrebare gen: „De unde-o să aibă dl Iliescu, cinstit dar sărac, atâta amar de bănet?” e de-a dreptul ridicolă. Știind mai bine ca oricine cât costă alegerile și – mai mult ca sigur – având deja asigurate fondurile, conducătorii noștri își permit – iată – luxul de-a deveni sinceri. Urmează, probabil, să aflăm că gafele celelalte au fost pluripartidismul, economia de piață, orientarea spre Occident etc.

Un singur lucru ar rămâne de discutat – deși orice discuție a devenit inutilă. De multe ori ne-am întrebat: Oare cascada de „realizări” se datorează intereselor meschine, unor conjuncturi nefericite, grelei moșteniri, jocurilor marilor puteri sau, pur și simplu, incompetenței? Acum am aflat răspunsul: câte ceva din fiecare, dar, mai mult decât toate la un loc, **convingerilor**. Premierul Văcăroiu e sincer convins că reîmproprietărirea țăranilor a fost o prostie – ca și președintele Iliescu, de altfel, care n-a dezmințit niciodată ideea că Nicolae Ceaușescu și clica lui (cea din decembrie '89, că înainte au fost alte clici) „**au întinat nobilele idealuri ale Partidului Comunist**”. Or, atunci când omul e sincer în ceva – chiar dacă o conjunctură ticăloasă îl obligă să acționeze puțin altfel – cum îi poți cere s-o mai facă și cu tragere de inimă?!

Să reținem: 13 (!) septembrie 1995 este ziua în care, printr-unul dintre reprezentanții săi de vârf, conducătorii noștri ne-au comunicat ce gândesc cu adevărat. Este un mesaj electoral căruia trebuie să-i aplaudăm sinceritatea.

Și, firește, să votăm în consecință.

TUDOR CĂLIN ZAROJANU ■

H.R. Patapievici:

„Nu cunosc grupuri, am numai prieteni”

- Horia, ești directorul Institutului de Studii Germanice. Ce ai de gând să faci acolo?

- Acest „Institut de Studii Germanice” este în fond un masterat interdisciplinar, cu predare în limba germană și care durează doi ani. Până acum patru zile, când am cunoscut-o pe Corina Șuteu, care conduce ceva similar, doar că pe limba franceză, am crezut că masteratul unde lucrez posedă monopolul tentativei de a fi interdisciplinar. Nu este așa. Nu mai puțin, noi încercăm acolo să îmbinăm de o manieră rezonabilă istoria, filosofia și germanistica. Acum, dificultatea e imediată. Oare interdisciplinaritate constă în a face trei materii independente între ele? Ar fi varianta figurilor omenesti din arta greacă arhaică, unde personajele sunt puse împreună fără a avea vreo legătură între ele. Speranța noastră este de a obține o interdisciplinaritate integrată, cum ar fi, de pildă, studiul Kakaniei din ultima ei perioadă, din trei direcții de atac diferite. Adică să avem același obiect, iar partiturile s-ar integra în substanța unității spirituale ale aceleiași epoci. În rest, dificultățile oricărei inițiative individuale în România sunt sordide. Cel mai mare dușman al viitorului României este, în momentul de față, această formă monstruoasă de administrație, birocrație și corupție, numită în discursurile parlamentarilor „statul”. E greu să te lupți cu acest Leviathan și, nu știu cum, lipsit de satisfacție.

- Prin unele cercuri intelectuale au apărut zvonuri contradictorii despre tine...

- Nu prea știu ce înseamnă „cercuri intelectuale”. Dacă prin asta înțelegi pe cei 5 sau 6 prieteni pe care îi am și care se întâmplă să publice cărți, te asigur că atitudinea lor nu s-a schimbat în nici un fel, vreau să spun că am rămas prieteni. Trebuie să știi că eu nu aparțin nici unui grup literar sau cerc intelectual: nu cunosc **grupuri**, am numai **prieteni**. În rest, cunoscuți. Pot să-ți spun însă că, prin sistemul de cunoscuți, am primit semnale foarte contradictorii, privitoare la persoana mea, venind de la „lumea literară”. Se pare că debutul meu în volum a trezit nemulțumire, ajungându-se până acolo că persoane pe care **NU** le cunosc au prins să mă deteste. Firește că sunt neplăcut impresionat când simt că argumentele aduse împotriva ideilor mele sunt foarte personal colorate sau când se simte

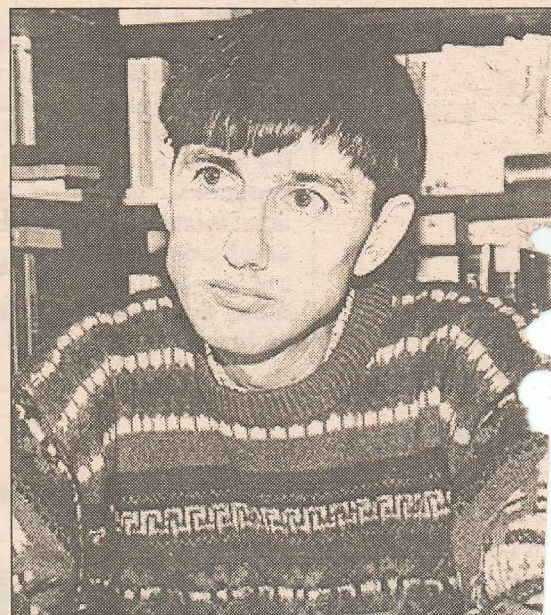
în text o indispoziție difuză și tenace împotriva mea. Nu mai puțin, laudele care mi s-au adus au fost și ele nemăsurate și, măcar parțial, s-ar putea ca sursa indispoziției pe care am stârnit-o printre literați aici să stea. În fond, nu mi se poate ierta că am fost lăudat de persoane eminente, care se întâmplă să nu-i fi lăudat pe cei care mă detestă și care râvneau la aceste laude. Oricum, lucrurile astea n-au nici o relevanță. Important e că am în continuare prieteni, iar eu îmi iubesc prietenii.

- În unele ziare au apărut articole care afirmau că succesul cărților tale se datorează căpitanului Soare. O ipoteză fantasmagorică spune că toată povestea „Soare-Patapievici” a fost un aranjament pentru a-ți vinde cărțile...

- E o nebunie ce mă întrebi! Evident că ineptia lui Soare și a șefilor lui a creat în jurul meu un interes care, de altfel, s-a creat și în jurul lui Răzvan Ungureanu. La fel de evident este că această vâlvă i-a putut îndemna pe unii să-mi cumpere cartea pentru a descoperi acolo cancanuri politice. Dar în cartea mea nu sunt de-găsit astfel de cancanuri și, totuși, cartea a doua, apărută la o lună după prima, s-a vândut la fel de bine. În fond, ca să completez întrebarea precedentă, nu mi se poate ierta faptul că am avut succes. Iar cei care mă pot detesta pentru acest motiv înseamnă că își doresc succesul și sunt roși de resentiment pentru că nu îl au. Sunt dezolat, dar eu nu îi pot ajuta. Îmi controlez la fel de puțin „succesul” ca și pulsul sau presiunea arterială: nu depind de voința mea. Este o întâmplare la fel ca oricare alta, doar că se întâmplă să facă parte din destinul meu. Atât. Iar chestia cu procentul e absurdă! Întreabă-l pe Răzvan Ungureanu ce procent din vânzările cărților lui se datorează sereistului Chirilă! Sau pe Cătălin Țârlea cât datorează faptului că apare săptămânal la TVR!

- Te-ai îmbogățit în urma succesului cărților tale?

- Oricine a publicat o carte știe la cât sunt limitate procentele din vânzare care revin ca drepturi de autor. Ca să te îmbogățești trebuie să ai tiraje de zeci de mii de exemplare, ceea ce eu, cum probabil bănuiești, nu am avut. Dacă dorești să știi **exact** cât am câștigat, n-am de gând să-ți spun, din respect pentru contractul pe care l-am sem-

nat și care este confidențial și individual. Disraeli spunea: „Nu te plânge niciodată, nu explica niciodată.”

- Te privește lumea ca pe un individ îmbogățit urma unui tun comercial?

- Nu, aud prima oară de la tine imputarea că câștigat mulți bani. Senzația pe care mi-o dă acest interes față de mine e neplăcută. E aici ura ancestrală de capra vecinului. Dar mai e și o sordidă bătaie pe socialistă: nu există sferă privată, „zi bă și mie cât buzunar, nu fi nasol!” Detest imixtiunea în viața privată a chestiunea venitului ține de chestiunea proprietății, care pentru mine e sacră. Ce am eu, mă privește numai pe Cătălin Țârlea? Cât despre problema veniturilor literare, îmi amintesc o vorbă a lui Vladimir Nabokov. Un reporter zibil iritat, l-a întrebat de ce pretinde onorarii atât de mari, Nabokov, nu se gândește oare la cultură, la artă? Ca și cei de care îmi vorbești, și reporterul acela era ocupat de lucruri care ieșeau din sfera lui de drepturi de autor. În plus, practica, cum se vede, poporul mitocănesc al stângii. Nabokov a răspuns foarte simplu: Stimate domn, eu, care spre deosebire de dumneavoastră sunt un creator, scriu pentru mine, adică pentru plăcerea mea, dar public pentru bani, adică pentru plăcerea care mă cumpără.

TOMA ROMAN
LUCI ȘTEFANO

„Se înmulțesc cetățenii români”

La sfârșitul lunii februarie 1991, Senatul și Camera Deputaților adoptau **Legea cetățeniei române**, promulgată de președintele Iliescu la 1 martie, același an. Un articol publicat acum câțva timp în „Flacăra” făcea o statistică a celor care au cerut și i s-a acordat cetățenia română urmând datele publicate în „Monitorul Oficial”. Să reluăm câteva cifre din 1990 și până în august 1995 - 649 de străini, în mare majoritate arabi, (261 de sirieni, 48 de libanezi, irakieni, iordanieni etc.) au devenit cetățeni români. În aceeași perioadă au emigrat 209.367 de români, repatriindu-se doar 16.170.

Un bulgar a devenit omân la 90 de ani!

Pe listele conținând numele de cetățeni români, publicate în „Monitorul Oficial”, apar, din

când în când, mai ales prin toamna lui 1992 (după alegeri!) și în 1993, și cele ale unor cetățeni aparținând statelor din fostul bloc comunist, în special din Rusia. Sigur, până aici nimic deosebit. Examinând însă cu mai mare atenție datele lor personale ies la iveală lucruri cel puțin bizare: majoritatea acestor persoane s-au născut în anii '20-'30, unii chiar mai devreme, având deci în 1992 o vârstă apreciabilă, adică 60-70 de ani. Mai mult, dl **Kovacev lanco lančov**, cetățean bulgar, s-a născut în 1903 și a devenit român în 1993, deci la 90 de ani. Ne punem întrebările firești: ce i-a determinat pe acești oameni să-și schimbe cetățenia la vârste atât de înaintate, de ce nu au făcut-o înainte de '89, de cât timp sunt în România și ce au făcut aici?, de ce după alegeri, când noua lege a cetățeniei funcționa deja de mai bine de un an?

Adrese false, circumspecție, mister

Folosind datele publicate în „Monitorul Oficial” (referitoare la nume, adresă, vârstă) am început o anchetă gazetărească încercând să lămurim aceste probleme cel puțin ciudate. Dar, din păcate, lucrurile au stat tocmai invers...

Ne-am început peregrinările prin București în strada Alexandrină nr. 30, adresă la care, după „Monitorul Oficial”, locuiește doamna **Marika Lapadat**, cetățean iugoslav și, din 1992, cetățean român. Informația este falsă, pentru că la această adresă nu

locuiește și nu a locuit vreodată, în ultimii 25 de ani, persoana pe care o căutam. O altă adresă, Bulevardul Șincai nr. 8, bloc B, apartament 11, este inexistentă. Alte două persoane nu au fost de găsit acasă la nici o oră rezonabilă, iar despre altele am aflat că ar fi plecate în străinătate, urmând a se întoarce cândva în jurul Crăciunului... Asta da coincidență! Surprinzătoare în discuțiile pe care le-am purtat, cu rude, cu vecini, a fost circumspecția de care aceștia au dat dovadă, mai ales după ce au aflat că ne interesează o întrevvedere cu aceste persoane în vederea unui articol, a unui interviu. Tonul lor era evaziv, lipsa unor date concrete asupra profesiei, a locului unde sunt plecați - aproape totală.

Și totuși întâmplarea a făcut să intrăm în contact cu una dintre persoanele în cauză. Venind pentru a doua oară la doamna **Liubovi Cornea**, urmând adresa din „Monitorul Oficial”, am întâlnit-o chiar la intrarea în apartamentul său. După multe ezitări, ne-a acordat și un scurt interviu, stopându-ne însă în tentativa de a o fotografia.

- Când și cum ați ajuns în România?

- Am venit aici cu soțul meu, în 1958. Ne-am căsătorit la Moscova, unde ne făceam amândoi studiile la petrol și gaze. Am venit atunci împreună cu copilul nostru... Doi ani de zile nu am avut serviciu, necunoscând limba. Apoi, în 1960, m-am angajat cadru didactic, profesoare de chimie...

- De ce ați cerut cetățenia română abia după 30 de ani

trăiți aici?

- Înainte de '89 nu am cerut-o pentru că am considerat că e mai bine așa. Plecam mai ușor la părinți și la rude. Pe de altă parte, nu mi-a cerut nimeni să-mi schimb cetățenia, nu mi s-a pus niciodată vreo condiție, nici la serviciu și nici în altă parte. Nici soțul meu nu a avut vreo problemă.

- Unde lucra soțul dv.?

- La OSIM. Avea legături cu documente secrete, și totuși nu i s-a cerut niciodată ca eu să-mi schimb cetățenia.

- Ați avut probleme cu autoritățile?

- Nu. Am auzit că alții au avut, în sensul că li s-a cerut schimbarea cetățeniei pentru a rămâne în serviciu. Dar serviciul meu era fără importanță, nu avea legătură cu documente sau cu secrete de stat. Apoi, după '89, au venit alte probleme... Nu am vrut să-i creez băiatului meu neplăceri prin faptul că eu dețin o altă cetățenie...

Faptele și datele prezentate în acest articol sunt autentice. Mai mult, ele nu beneficiază de un comentariu, așa că fiecare cititor înțelege cum vrea, ce vrea și, mai ales, înțelege după ce experiență are în acest subiect. Finalul este deschis...

ALEXANDRU ARION ■

Un fost ofițer superior de securitate făcut în numărul trecut al revistei o serie de dezvăluiri incendiare asupra unei fețe nevăzute a defunctei instituții. Tema abordată de interlocutorul nostru a fost nu represiunea ca scop mijloc de ținere sub control a unui popor, ci dezvăluirea activității unui compartiment ultrasecret în care erau câțiva oameni care creau identități false. Foarte puțini oameni știau de atunci de existența acestui compartiment. Mult mai puțini știu astăzi, iar o parte dintre ei fie că au ispărit, murind în mod suspect, fie că se tem. Interesele sunt mari și ating înalte sfere ale Puterii. Ofițerul, a cărui identitate nu o vom divulga decât în ultimul episod al serialului nostru, a fost de astă dată mult mai ponderat în declarații. Temător, a evitat afirmații ce l-ar putea aduce în instanță sau care l-ar putea face victima unui „accident”.

mentat în materie de Legendare-Documentare e Voican

erau orfanii crescuți într-un anume mod, orfani care treceau prin cursuri speciale de pregătire. Ce se făcea acolo nu știu, dar pot bănui. Noi aveam pe atunci toate

porțile deschise. O identitate se crea în ani de zile. Buletinul de identitate nu era o problemă. Funcție de situație, apelam sau pur și simplu profitam de cei de la circa de miliție, care erau dispuși pe atunci să mai închidă ochii contra unui pachet de țigări. În general foloseam identități deja existente. Practic, înviam morți. Beneficiarul noii identități putea dovedi oricând că el e Ionescu I. Ionescu și nu altcineva. În schimb primeau în folosință case, moșteniri și, după caz, li se aranja un dosar, mai bun sau mai rău, funcție de misiunea de îndeplinit. Plecau afară, fie ca dușmani, fie ca prieteni. Ce se întâmpla în continuare nu am cum să știu. Era preluat fie de cei de la 0103 fie de cei de la 0544, unitate specială din Direcția de Informații Externe condusă pe atunci de **Marcu Victor**, devenit, după revoluție, general, la 45 de ani, adjunct al directorului Serviciului Român de Informații și

îndepărtat ca o măsă strictă, după un timp. Emigrația română era urmărită în primul rând, iar cei care plecau erau „oameni serioși” care reușeau în afaceri, aveau un statut bun, o familie serioasă etc., etc.

Sunt în posesia unor date certe care, publicate, ar putea face lumină, nu total, în anume zone obscure ale societății actuale. E greu și e riscant. Poate că am s-o fac, dar pentru aceasta am nevoie de timp de gândire. Nu sunt

O ipoteză zguduitoare - II

singurul care știe de existența Compartimentului de Legendare-Documentare. Există un personaj care, deși nu știu să fi lucrat cu noi, știe astăzi mai mult, mult mai mult ca mine. E vorba de **Gelu Voican Voiculescu**, actual ambasador în Tunis. Un om din Germania, fost „emigrant

politic”, a deschis după revoluție o firmă, cu un capital de pornire de 900.000 de lei. Zic unii că ar fi vorba de banii din geanta diplomat furată din CC. Gelu Voican a apărut pe postul național de televiziune în decembrie '89 însoțit, chiar la braț, cu un personaj foarte documentat în materie de Legendare-Documentare, un anume general **Tache**. Cel care-i însoțea și încerca din răspunderi să-i arunce-n față era **Brateș**. Acest Tache a

scos la un moment dat și un ziar care a apărut în vreo 15 numere, iar apoi a reușit să-l „spargă”, cum s-ar spune, pe **Nistorescu**, luându-i oamenii de la „Expres”. Nu cred că se poate demonstra o relație de afaceri Tache-Voican, cu toate că este posibilă.

-va urma-

MATEI DUMITRU ■

Soluția finală

Guvernul ia de unde n-ajunge

Ordonanța Guvernamentală nr.40/2 septembrie 1995 se referă la rectificarea Bugetului de stat pe anul în curs.

Prevederile acestei ordonanțe afectează sănătatea, cultura, cercetarea dar și apărarea, ordinea publică sau justiția, susținând, în schimb, industria extractivă, energetică, metalurgică, chimică sau „alte acțiuni economice” neștiute și neprecizate.

Mai gravă este lipsa de reacție în rândul grupărilor politice parlamentare. Dacă în ce privește arcul guvernamental situația este destul de limpede (deși PSM este cel puțin declarativ împotriva acestor rectificări), nu la fel de clară ne este atitudinea PNȚCD sau a PL'93, spre exemplu.

Doi dintre specialiștii țărăniști, oameni de frunte ai partidului condus de Corneliu

Coposu, nici măcar nu citiseră ordonanța, publicată de mai bine de 14 zile! Este vorba de Ulm

Spineanu care auzise ceva despre necorelarea unor cifre și de vicepreședintele partidului și Senatului, Radu Vasile, căruia redacția revistei **Flacăra** i-a făcut cadou un Monitor

Oficial pentru a se putea informa corect în privința rectificării bugetare. Din păcate, gentilețea noastră a fost răsplătită de senatorul

Radu Vasile cu eschivări politicoase de la o zi la alta, astfel încât, până la data apariției revistei, am rămas fără poziția oficială a PNȚCD în legătură cu rectificarea bugetară.

În rest să mai remarcăm și răspunsul misterios al liderului PL'93 Dinu Zamfirescu în legătură cu bugetul rectificativ: „PL'93 își va face observațiile la momentul potrivit”. Tinerii liberali tocmai se preocupă de statutul medicului veterinar, în timp ce PDSR este preocupat de problemele montane ale României!

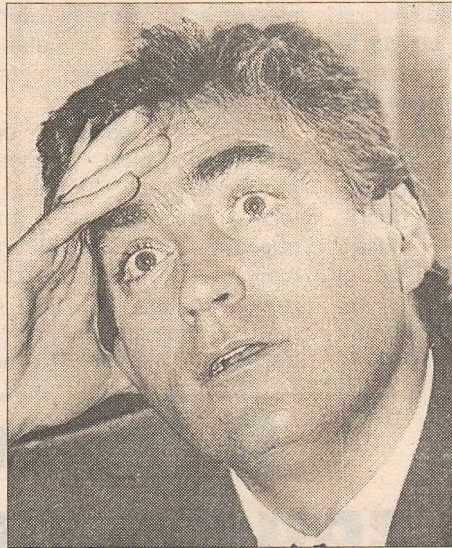
Există totuși și oameni preocupați de necazurile bugetare în care ne aruncă guvernul Văcăroiu. Comisiile pentru cultură, apărare și sănătate au respins rectificarea bugetară.

VARUJAN VOSGANIAN (deputat din Grupul Minorităților Naționale): „Este posibil ca Văcăroiu să fie schimbat”

„Eu nu sunt de acord cu această procedură prin care, an de an, rectificarea bugetară se face prin ordonanțe, pentru că acestea intră în vigoare de la data emiterii de către Guvern. Urmează ca ea să fie aprobată sau respinsă de către Parlament. Fiind însă vorba de destinații financiare, o parte a cheltuielilor indicate aici se face până când Parlamentul termină procedura. Astfel încât, de cele mai multe ori, forul legislativ este pus în fața unei situații de tipul „prinde orbul, scoate-i ochii”.

Din '92 și până acum întreaga politică fiscală și tot controlul politicii bugetare au fost dictate prin Ordonanțe Guvernamentale. E greu să ne pronunțăm acum față de destinul politic al acestei rectificări bugetare. Bugetul reprezintă o mare miză politică: dacă nu trece sau dacă rectificarea nu trece, Guvernul este pus, practic, în fața unei mișcări de cenzură și nu cred că Parlamentul va risca o criză politică în cadrul arcului guvernamental. Este posibil ca dl N. Văcăroiu, în această iarnă sau în primăvara viitoare, să fie înlocuit din funcție, pentru ca PDSR să nu se prezinte în fața electoratului cu toate costurile pe care le reprezintă ineficacitatea guvernamentală. Sectoarele afectate de ordonanță au un sprijin restrâns în Parlament. Sănătatea nu cred că are sprijin politic suficient de important în Parlament pentru a se opune politicii guvernamentale. În ce privește bugetul rectificat, trebuie spus că este grav că deficitul sporește, pentru că nu sunt indicate resursele prin care el va fi acoperit. Nu avem nici o garanție că vom putea acoperi din străinătate deficitul bugetar”.

PETRE ROMAN (președintele PD): „Ne vom împotrivi acestui buget rectificat”

„Bugetul rectificativ îl considerăm foarte prost alcătuit. Reducerea anunțată la capitole cum ar fi sănătatea, apărarea națională, ordinea publică și toate celelalte va duce la consecințe extrem de grave. Creșterea subvențiilor din bugetul rectificativ ne arată că politica economică, a actualului guvern, este greșită. S-ar putea să aibă și un aspect electoral, numai că, oricum, și din acest punct de vedere socotelile guvernanților mi se par greșite, atâta vreme cât sănătatea ne privește pe toți. PD înțelege să facă toate demersurile

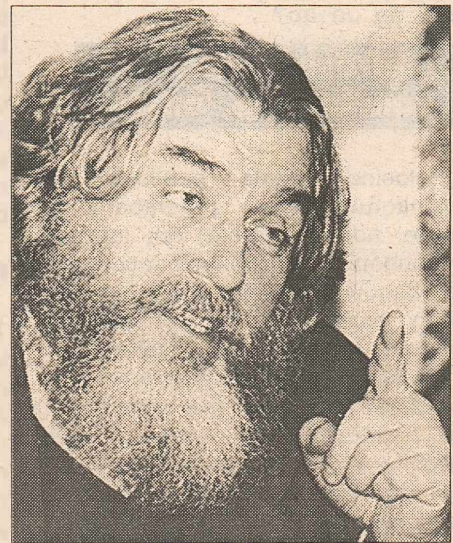
pentru ca întreaga populație să cunoască faptul că prin rectificarea bugetară actuală serviciile medicale vor fi lipsite de fonduri.

Noi ne vom împotrivi, în Parlament, acestui buget rectificativ și mai ales acestei linii de politică economică și financiară care ne conduce la situația prezentă în care resursele sunt tot mai mici”.

MIRCEA BOULEANU (PD, membru al Comisiei parlamentare pentru buget și finanțe): „Ne aflăm în fața unui nonsens”

„Guvernul Văcăroiu spune că evoluția pozitivă a indicatorilor macroeconomici a determinat influențe asupra bugetului. Dar, dacă indicatorii macroeconomici au evoluat pozitiv, concluzia ar fi că veniturile trebuie să crească și deficiturile să se reducă, ori situația bugetului rectificativ arată invers: scad veniturile bugetare cu 290 miliarde lei, iar deficitul este majorat cu 1001 miliarde lei. Ne aflăm în fața unui nonsens”.

ADRIAN PĂUNESCU (prim-vicepreședinte PSM): „Suntem împotriva oricăror rectificări”

„Rectificarea bugetară este efectul unei politici, de fond, greșite. Pentru că ni se spune: nu mai avem bani! Este asta o problemă cu care să se vină la Parlament în septembrie 1995? De ce nu mai sunt bani? Pentru că nu se lucrează pentru identificarea resurselor. Pentru că nu s-au îndeplinit angajamentele luate. Deci suntem firește împotriva oricăror rectificări care să ducă la noi dezastre în cultură, știință etc. Și nu vom fi de acord nici în Parlament cu asemenea rectificări. Suntem solidari cu minerii amenințați de închiderea unor mine. Noi considerăm că în acest fel se lucrează împotriva economiei naționale. Ne îndreptăm către distrugere și aceasta nu poate fi politica PSM”.

ILIE VERDEȚ (președintele PSM): „Veniturile nerealizate nu se rezolvă în Parlament”

„Ceea ce s-a propus spre corectare sunt deja fonduri angajate aproape total într-o cheltuială sau alta. Depășirile de cheltuieli pentru agricultură sau subvenționarea industriei extractive sau energetice sunt justificate, dar reprezintă o lipsă de prevedere de la început în bugetul pe '95. În ce privește celelalte lucruri unde nu se ajung cheltuielile este un fapt firesc, pentru că nu s-au realizat veniturile. Veniturile nerealizate nu se mai pot corecta în Parlament. Era bine să nu existe o rectificare a bugetului. Noi n-am fi creat un asemenea buget care să ducă la o asemenea rectificare”.

NICOLAE ȚĂRAN (vicepreședinte PAC): „Nu e o gafă, ci o tragedie”

Noi am fi făcut un buget pentru dezvoltare și nu pentru redistribuirea banilor. Politica noastră ar fi fost de dezvoltare și de relansare. Bugetul României putea fi făcut pentru re tehnologizare cu condiția ca Guvernul să fi avut în vedere patru variabile macroeco-

nomice: consumul populației, investițiile firmelor, cheltuieli guvernamentale și echilibrul balanței de plăți. Din păcate nu există nici preocupare pentru investițiile firmelor în re tehnologizare și schimbarea infrastructurii. Datorită politicii fiscale impuse de Guvern importul de tehnologie este mai scump decât importul de produse finite. Atâta vreme cât 400 de miliarde lei sunt luate de la sănătate, cultură, cercetare și apărare și sunt transmise în domeniul extractiv sau energetic, putem vorbi de o gafă a Guvernului, ci de o tragedie, de un act iresponsabil, prin care toate resursele bugetare sunt risipite într-o uriașă „gaură neagră” a economiei românești. Politica economică a actualului guvern poate fi caracterizată prin două etichete: 1. este lipsită de finalitate concretă (nici măcar electorală); 2. este arbitrară. Că nimeni de la Guvern nu știe încotro trebuie să se orienteze politica economică”.

PETRE LIȚIU (PL'93, membru în Comisia pentru apărare): „Va fi afectată capacitatea de apărare”

„Cele 141 de miliarde lei luate din buget armatei reprezintă o reducere cu 8%. Sunt probleme cu hrana, cazarea, instruirea și echiparea militarilor. Reducerile la cheltuieli materiale în domeniul apărării vizează citatea de re tehnologizare, de modernizare, tehnici de luptă și de achiziționare a noi tipuri de mașini de luptă, deci diminuarea bugetului forțelor armate va afecta negativ capacitatea de apărare a țării”.

ION SOLCANU (vicepreședinte PL'93): „Tai de unde ai”

„PDSR a fost informat de către finanțelor, Florin Georgescu, în legătură cu cauzele rectificărilor și firește că atunci trebuie să tai de undeva, de unde ai nevoie și să dai în altă parte, o faci, chiar dacă e dureroasă operația! Avem nevoie și de producție și este și o necesitate socială”

RĂZVAN BUT

Horia Rusu (lider PL'93):

„Haosul actual e provocat în beneficiul oligarhiei financiare”

Liberalii nu se unesc, ei se asociază

- De ce viața liberalilor e atât de agitată?

- Majoritatea observatorilor consideră că e vorba de orgolii și ambiții personale, dar eu cred că aceste fricțiuni sunt cauzate de probleme doctrinare. Desprinderea PNL-AT a urmat propunerii de reorganizare după insuccesul electoral. Noi suntem adeptii liberalismului clasic, suntem un partid conservator, dacă vreți. Liberalii au făcut revoluția capitalistă din România și cred că și astăzi trebuie să se întâmple același lucru. Din păcate, nu ne putem raporta la Occidentul de astăzi, ci la cel de acum 150 de ani! Evident, drumul trebuie să-l parcurgem mult mai repede, de aceea milităm pentru o tranziție rapidă. Tranziția graduală a eșuat în tot Estul. Singurii care au făcut narele pas înainte sunt cehii, tocmai pentru că au adoptat „terapia de șoc”.

- Frământările liberale nu sunt în legătură cu „durerile facerii” lasei de mijloc?

- Sigur, noi, ca partid liberal, dorim să reprezentăm clasa de mijloc, care doar în formare și care se confruntă cu enorme greutăți datorate politicilor guvernamentale. Rolul partidelor trebuie să fie nu numai de a reprezenta anumite interese, ci și de a forma opinii, de a contribui la educația politică a cetățenilor. Există și partide liberale - diferențele dintre noi nu sunt doar de nuanță, ci mai funde. În majoritatea țărilor opone există un partid liberal conservator și unul social-liberal.

- Deci nu mai e cazul să vorbim de unificarea liberală.

- Chiar și acest termen de „unificare” nu cred că face parte din discursul liberal. Din filozofia individualistă reiese că liberalii nu se unesc, ei se asociază - dacă au interese comune. Liberalismul e o filozofie, nu o dogmă.

trebuie să rupem cu trecutul

Ne aflăm într-un an preelectoral și poate că e cazul să tragem concluzii: de ce a pierdut PNL alegerile din '92?

Pe scena politică românească partide constituite din membri ai burocrăției statale și altele, ai membrii provin din societatea țării. Aceștia din urmă nu aveau, în experiența politică, ceea ce a fost un handicap evident. Un alt factor a fost lipsa unui sistem de informare eficient de dezvoltat. Partidele nu au avut capacitatea să muncă de misionariat, în special zona rurală, deci n-au reușit să prezinte mesajele politice.

- pe de altă parte - au fost prea generale, prea abstracte, nu au reușit să se conecteze la problemele de zi cu zi. Eu cred că societatea civilă nu s-a transformat, dar par-

tidele n-au făcut față ritmului acestei schimbări, continuând să propună alianțe tip forum, care puteau fi bune în '90, dar nu și astăzi. În societatea civilă au apărut grupuri de interese care nu sunt reprezentate la nivel politic.

- În ce măsură credeți că aceste handicapi vor fi recuperate până la alegerile din '96?

- Cred că am reușit să câștigăm suficientă experiență politică dar, evident, sunt necesare și mijloace. Problema principală o reprezintă existența nostalgicilor: cei ai perioadei comuniste și, din păcate, cei ai perioadei antebelice. Cred că trebuie să rupem cu trecutul, nu putem reînnoa firele rupte.

- Comparând politica electorală a PDSR-ului cu cea a opoziției, v-aș întreba: o anumită doză de populism nu e inevitabilă?

- Eu cred că politicienii cu mesaje populiste se gândesc doar la ziua de mâine, nu și la cea de poimâine. Este adevărat, s-au câștigat alegerile prin demagogie, dar oamenii au început să deosebească minciuna de adevăr. Trebuie să fim consecvenți, să nu cădem în capcana populismului, naționalismului și a demagogiei. Am impresia că există partide în opoziție care au fost „ciupite” de acest microb...

Schimbarea va veni din mediul rural

- Ca lider al unui partid mereu critic la adresa Guvernului, considerați că greșelile acestuia sunt urmarea unui joc de interese sau a incompetenței?

- Am asistat la un singur fenomen din '90 încoace: trecerea nomenclaturii de la comunism la capitalism. Prin puterea lor de influență, au reușit să pună incompetenți în posturile guvernamentale - fiindcă acest haos este provocat, și de el profită oligarhia financiară, care crește pe zi ce trece. Riscul e ca România să devină o „republică bananieră”, cu majoritatea populației la limita sărăciei. Deci e o combinație de voință politică și incompetență.

- Discuțăm în zilele „moțiunii grâului”. Sistemul „nici o sesiune fără moțiune” nu riscă să discrediteze Opoziția și să întărească Guvernul?

- Vorbeam înainte despre educația politică. Din păcate, majoritatea oamenilor consideră că Parlamentul e o anexă a Guvernului. Rolul acestor moțiuni este ca oamenii să conștientizeze că, din contră, legislativul trebuie să țină sub control permanent executivul. Orice exercițiu democratic e

necesar, chiar dacă nu are finalitate imediată.

- Semnalele pe care le primiți din teritoriu confirmă că acest lucru începe să fie înțeles?

- Da. Noi ne deplasăm foarte mult în teritoriu și am constatat că electoratul se maturizează înaintea oamenilor politici, care într-un fel sunt rupți de realitate. Dacă la prima moțiune ni se spunea „De ce nu lăsați Guvernul să lucreze?”, cred că astăzi nimeni nu mai pune astfel problema. Schimbarea, în România, va veni în primul rând din mediul rural. Țăranii și-au redobândit cel puțin o parte din fostele proprietăți, simțul proprietății le-a revenit extrem de rapid și niciodată un proprietar nu va vota cu stânga.

- Având în vedere toate acestea, puteți anticipa tendințele care se vor manifesta prin votul din '96?

- Cred că dacă partidele din opoziție înțeleg nevoia unei strategii comune - ceea ce nu înseamnă neapărat liste comune sau un singur candidat la președinție - au mari șanse să câștige alegerile.

Rolul Opoziției nu e cel de a schimba o birocrație cu alta

- În ce măsură este politica internă influențată din exterior, prin Yalta, Malta etc.?

Actuala clasă politică e una de tradiție

- Ați regretat vreodată că ați intrat în politică?

- Când m-am decis s-o fac, am avut naivitatea să cred că e datorită celor care n-au fost implicați politic înainte de '90 să participe la crearea unei noi clase politice. În scurt timp am descoperit că marea majoritate a „noilor” politicieni făcuseră politică și înainte. Astăzi, cu atât mai mult, consider că trebuie să mă implic. Dacă totul e de tranziție, în primul rând clasa politică e de tranziție și rolul nostru este să o pregătim pe cea de mâine, atrăgând cât mai mulți tineri, căci o schimbare reală doar ei o pot aduce.

Horia Rusu s-a născut pe 17 septembrie 1952 în Timișoara, unde a urmat Liceul German și Facultatea de Electrotehnică.

A lucrat într-un institut de proiectare-cercetare, apoi în Centrala industrială de utilaj minier Timișoara. Urmând tradiția familiei (un bunic primar liberal al orașului și tatăl membru al tineretului liberal) a intrat în PNL în ianuarie 1990. Deputat după alegerile din mai, membru al grupului de inițiativă care a decis crearea PNL-AT, președinte executiv al acestuia și din nou deputat din '92, și-a păstrat funcția de lider și după transformarea partidului în PL'93. Foarte prudent în formulări, dl Rusu se gândește bine înainte de a răspunde și majoritatea frazelor încep cu „Eu cred că...”

- Nu știu ce înțelegeri secrete există între marile puteri, dar nu sunt adeptul unor astfel de teorii. Știu însă precis că în momentul '90 șansa noastră ar fi fost o schimbare rapidă, democratizarea ca o premisă a prosperității. Elementul economic primează azi în relațiile dintre țări, și dacă noi suntem pe ultimul loc, există riscul să devenim exclusiv o piață de desfacere și un rezervor de forțe de muncă. Am pierdut un moment important din istoria noastră, dar cred că poate fi încă recuperat.

- În ce condiții?

- În România e necesară o schimbare de sistem. Rolul Opoziției nu e acela de a înlocui o birocrație cu alta. Sistemul e cel care creează birocrația și generează oameni de genul celor care ne conduc, cei care guvernează acum.

- Vorbind de sistem, nu cumva consacrarea sintagmei „economie de piață” evită deliberat termenul de capitalism, deci de capital?

- Aveți dreptate, și cred că suntem prima formațiune politică din România care a vorbit de capital. Evident, capitalism trebuie să facem în România. E chiar ridicol că în Constituție se precizează că avem o economie de piață - nu există nici o altă Constituție în care să scrie așa ceva. Nici nu trebuie să propunem modele de societate - și fasciștii și comuniștii au vorbit de modele ideale, și s-a văzut ce metode au folosit - ci să asigurăm libertatea individului, în primul rând economic vorbind. Economia de piață nu se construiește, ea crește de la sine.

TUDOR CĂLIN ZAROJANU ■

Satul Bărbulești se află la 60 de kilometri de București. El este vestit prin faptul că l-a dat pe cel mai mare lăutar actual, a produs generații întregi de hoți, potlogari și bătauși de primă mână și pentru faptul că toate casele au o arhitectură ciudată, cu țuguie.

Cu puțin timp în urmă, Bărbuleștiul a intrat în atenția opiniei publice datorită conflictului violent dintre cele două mari clanuri de țigani din sat, Albuleț și Pătlăgeanu. Conflictul s-a iscat cu câteva săptămâni în urmă, se pare de la o înjurătură. Șeful clanului Pătlăgeanu, care se autointitulașe bulibașă peste sat, a decretat că țiganul care îi înjurase pe membrii clanului său trebuie să dea două milioane de lei ca despăgubire. De aici a izbucnit o bătaie generalizată, părțile implicate și-au distrus casele și vreo șase inși au intrat în spital cu tăieturi grave. Satul a fost delimitat de combatanți, care au abordat ca semne distincte steaguri roșii și verzi. Cu toate că între timp conflictul s-a aplanat, am fost curioși să aflăm ce se întâmplă de fapt în vestitul sat Bărbulești.

Puradel amărât și mașini de lux

Florica Mitroi era un personaj cunoscut în mediile... să spunem ale presei bucureștene până acum doi ani. Și, mai înainte, în cele oarecum literare. Era poetă, sau cum spune ea azi, o poetă ratată. Era membră a Uniunii Scriitorilor și se vedea „curajoasă împotriva regimului”. Întâmplarea a făcut s-o regăsesc de curând. Departe, la marginea țării, ea se află într-o luptă disperată și puțin ridicolă cu „mafia comunistă”, cu memoria ei, cu trecutul și cu poezia.

Războiul poetului cu lumea

M-am dus la Goicea Mare mai mult pentru că eram curios să văd ce se întâmplă. Florica Mitroi mi-a spus la telefon o istorie halucinantă despre abuzuri ale poliției, ale primarului, ale prefectului, despre oameni bătuți, percheziții ilegale, furturi, deturnări. Mai era și cealaltă dimensiune a curiozității care se apleca asupra fostei poete. Mă rog, despre poezia ei nu știu mai nimic. Știu că ea are vreo 50 de ani și că unii spun că e cam nebună, iertat să-mi fie cuvântul. Oricum, o fostă poetă care acum se luptă cu autoritățile unui sat de la marginea lumii, care își scrie pe casă că îl iescu face parte din clica țiganilor ajunși la putere pe aripile comunismului, care-și vinde toate lucrurile din casă pentru a plăti un proces împotriva statului român, trebuie să recunosc că este un personaj pe care nu l-aș fi lăsat să-mi scape pentru nimic în lume.

Mai întâi să precizez că subiectul acestor rânduri nu este situația teribilă de la Goicea Mare, ci personajul Florica Mitroi. Dacă cineva se așteaptă la o anchetă despre corupție și abuzuri, atunci va fi dezamăgit. Istoria persona-

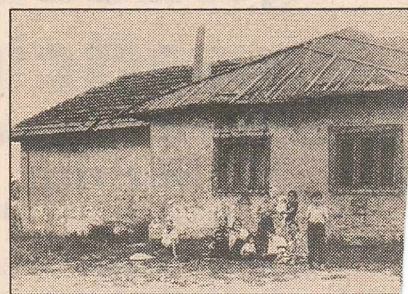
Apocope toți sunt patroni

Din Urziceni am apucat-o pe șosea. Un polițist de circulație, văzându-ne cu tenul alb, s-a mirat când l-am întrebat cum se ajunge în Bărbulești. Ajunși acolo am avut senzația că ne aflăm în țara lui Oblio: țuguie peste țuguie pe fiecare casă. Am discutat cu câțiva localnici. Aceștia ne-au spus că în sat nu există nici un fel de reprezentant al autorității. Dacă vrem să vorbim cu primarul, cu șeful de post sau cu altcineva important, trebuie să mergem câțiva kilometri spre Ploiești, până în Armășești. Un adevărat no man's land cu țuguie, ne spunem, pentru că, din documentarea făcută la București, știm că aici nu prea mai funcționează nici formele arhaice de organizare a țiganilor și nu există nici un bulibașă recunoscut. La Primăria din Armășești ne întâlnim chiar cu „dom' primar”, un ins de douăzeci și ceva de ani, foarte jovial. Când aude că am venit să vedem ce e prin Bărbulești, zâmbește destins și începe să debiteze texte pe care le spune orice primar, apoi trece la subiect. Ne spune că în Bărbulești primii țigani au

apărut pe la 1920 și din opt familii au ajuns acum la câteva mii de suflete, adică 55% din populația globală a comunei formate din patru sate. În Bărbulești, din cele 4.500 de suflete, 90% sunt țigani. Lui Vasile Cornel i-au dat o groază de bătaie de cap. Pe raza comunei s-au întâmplat în ultimii doi ani peste 400 de infracțiuni, majoritatea găinării și țepe în afaceri. Ultima găselniță a țiganilor este o escrocherie ceva mai rafinată. Țiganii au învățat să înregistreze societăți comerciale și să ia, cu cecuri fără acoperire, mărfuri de la societățile de stat. După un astfel de tun, patronii se dau la fund și nici poliția nu își prea caută de treabă prin Bărbulești. Bărbuleștiul a ajuns să aibă 140 de firme înregistrate, cam una de familie.

Reintegrare socială: tână generație o șterge cu salamul primarului

Nici Primăria din Armășești, nici alte autorități publice nu se prea omoară, după un termen la modă, să-i reintegreze social pe țigani. Vasile Cornel își amintește că Asociația Noua Generație a Romilor și-a trimis un reprezentant să-i scoalească - probabil într-un program pe banii UNESCO - pe cei din Bărbulești. Plin de mândrie, primarul ne zice că „au venit numai oameni deosebiți: dom' prefect, dom' senator, care mai înainte inauguraseră o troiță”. Primarul, om prevăzător, știind că-i vine pe cap atâta lume bună, a cumpărat niște salam de protocol.

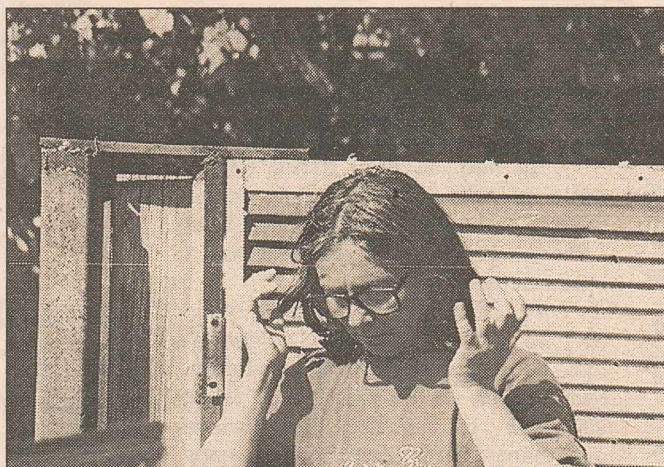

Școala noastră-i ca un gr

Tânărul rom, de față cu oficii adunate localnicii în jurul său, l-a lăsat dom'șef de post de-o mână și le-a spus câteva fraze cum „Poliția e mama țiganilor, de care ei trebuie să aibă grijă”. Grăbit probabil să mai țină și alte tânăru integrator social a șters-o în trombă spre București și, cum nu se făcea să plece singur la drum lung, a luat și salamul de protocol. Toată lumea bună, rămasă fără salam, a spălat și ea putina repejor.

Țiganii nu au nici un consilier în primărie

Cu toate că în Armășești 55% din populație e formată din țigani, ei nu au nici un consilier în Primărie. Singurul consilier din satul Bărbulești este român. Nici un

În curte se află un tei, sub care aveam să aflăm că a fost schingiuit

întreagă, și ați ghicit desigur că sub tortură sub teiul din curtea noastră, ochii familiei sale a fost un bogațiu lumii de la marginea proceselor nesfârșite ale nostru au ca obiect moștenirea bunicul său. Morile. Sunt niște măcinat grâu, și sunt în număr șapte. Ea vorbește, povestește dintr-o suflare pentru ea războiul cu „comuna zonă se confundă cu războiul comunist” de la București, Stalin, cu Dej, cu comunistii Uniunii Scriitorilor pe care, cut, se luptă cu nume ca Nica Blandiana, care nu știu avut, cu Breban („vlăjgar

Reportaj ratat despre o poetă ratată

bunicul său de către comunisti, se mai află un cal pe care ea tocmai se pregătește să-l vândă, o căruță, un câine blând, o bancă lungă din lemn. Așadar, aici a dezertat, a evadat „poeta ratată”, aici a fugit din mijlocul Capitalei și-al Uniunii Scriitorilor, aici este pentru ea marginea lumii. Ea vorbește, vorbește amestecat, confuz, repede, mă duce în casă și-mi arată camerele goale și înalte, din care a vândut totul, am vândut chiar și hainele de piele ale fetiței mele, zice, ca să plătesc blestemații de avocați. Poeta se judecă cu statul, cu primăria, cu lumea

Breban care a profitat că Dinescu cel care e hand zice ea, războiul ei a cu lume.

Percheziții

Am vrut să le arăt ei, despre scriitorii, despr uniune, zice Florica așe torturii bunicului său, de la Vadim la revistă și... chiar puțin naționalistă azilul politic... Ce azil? azil politic în mai multe zice, însă nu l-am putu că n-am fost gata să despr țară, așa cum

and cu țuguie

stant al vreuneia din cele câteva zeci
ațiuni politice ale romilor nu a trecut
bărbulești. Postul de Poliție din Ar-
e format din patru oameni. Nici unul
ei nu are activitate permanentă în
bărbulești. Țiganii din Bărbulești nu prea știu
legea, dar nici nu a încercat vre-
neva să le explice. O parte dintre ei
rățat Codul Penal prin pușcării, de
au ieșit specialiști în tot felul de
guri. Lipsa polițiștilor s-a resimțit din
timpul războiului dintre cele două cla-
din această cauză, Țiganii au avut timp
devasteze în liniște casele. Tot datorită
stului, a ieșit la iveală și actualul lider
bărbuleștilui, un țigan împăciuitor, zis
oiul, care a reușit să calmeze spiritele.

de mirare pentru Bărbulești, acolo mai
există și ceva oameni care
își văd liniștiți de treabă.
Circa 200 de țigani muncesc
pe la fabricile din Urziceni și
alte câteva sute au devenit
adepti ai cultului penticostal
și nu mai beau, nu fumează
și au renunțat la potlogării.
După spusele primarului,
și-au construit o biserică și îi
vezi tot timpul zâmbitori,
cântând psalmi și spunând
rugăciuni.

Acasă la niște țigani de treabă

La un moment dat, ieșim
din Primărie și vrem să o
pornim spre Bărbulești. Ne

ține calea un român descheiat la șliț și cam
pilit, care a auzit că suntem ziariști și vrea
să-l dăm la televizor. Spune că e președinte
de asociație agricolă, răcnește ceva despre
niște consilieri care nu își
fac treaba și pleacă supărat
când aude că nu suntem de
la televiziune. De nu se știe
unde, apare și un consilier
local care ne sare în ajutor.
Atât el, cât și primarul ne
spun despre existența unui
lăutar vestit, Merișor, nimeni
altul decât finul gigantului
Ștefan de la Bărbulești,
care, ca orice boier, s-a
mutat la oraș, în Ploiești.

Ajunși în Bărbulești, sun-
tem îndrumați de o femeie
cu fuste crețe spre casa lui
Merișor. Aici suntem primiți
de nevasta lui Merișor, care
se bucură că au venit ziariști
și nu știe ce să mai pună
pe masă. Casa lui Merișor e
curată ca-n palmă și interiorul nu e foarte
tipător. Suntem așezați la o masă din sticlă,
pe care e adus un clondir imens cu cinci
litri de coniac Napoleon. Doamna Merișor
face niște cafele excelente. O dată cu alte
sticle, apar și câteva personaje interesante:
Merișor, Ion Călinescu, zis Britel, Liță și
Baicu Petre, fratele lui Ștefan de la
Bărbulești. Ceva mai târziu vine și Broscoiul,
țiganul împăciuitor. Acesta ne spune că a
reușit să aplaneze conflictul, punându-i pe
învingători, cei care au distrus mai mult, să

Vasile Cornel, primarul
comunei Armășești

plătească 55 de milioane de lei daune.
Lăutarii ne spun pe la ce nunți au cântat,
iar Merișor e foarte mândru că la nunta lui,
cea mai frumoasă din Bărbulești, au venit
să cânte toți băieții de București, de la
Dan Armeanca, până la Neluță Neagu și
Ionică Minune. Aflăm că damigeana de
Napoleon era pregătită tot pentru o nuntă,
dar în timpul răzbelului casa socrului mic
a fost întoarsă pe dos, iar
nunta s-a amânat.

Britel se plânge, pe bună
dreptate, că nu au post de
poliție în sat. De asemenea,
acolo nu prea ajung medica-
mente, iar școala n-a mai fost
reparată de 50 de ani. Acum e
fără geamuri și cu ziduri
crăpate. Totuși, de când se dă
alocația prin școală, Țiganii își
trimit copiii la studii în deal.
Lăutarii zic că primarul trece
rar prin sat, doar în vizită pe la
niște prieteni români.

Ajungem împreună la con-
cluzia că la Bărbulești, unde
nimeni nu-și bate capul să
pună în aplicare legile statului,
cel mai tare e clanul cu cei mai
mulți membri și care învârt afaceri mai
mari. Britel recunoaște că Țiganii se țin de
tot felul de potlogării, „da' nu oamenii
serioși, cu familie, ci tineretul ăsta, că toți ei
s-a bătut și cu războiul civil”. Merișor e
mândru că în familia lui e singurul student
din istoria Bărbuleștilui și ne mai spune că
a avut și un văr care a fost ucis la un joc
de barbut. Aflăm și de ce sunt casele cu
țuguie: pe vremea lui Ceaușescu nu se
puteau construi case, decât dacă aveau cel
puțin două niveluri. Țiganii, inventivi, ziceau

Fotografii de ELENA GHERA

Interlocutorii noștri țigani

că țuguicul este cel de-al doilea nivel, și luau
astfel aprobarea. Țuguicul a devenit între
timp un fel de simbol al rangului social. Cei
cu țuguie mai multe și placate cu tablă zin-
cată sunt mai bogați și au neamul mai
mare. După dialect, în Bărbulești locuiesc
țigani ursari. Venind de relativ puțină vreme
în Bărbulești, Țiganii nu și-au mai păstrat
prea multe tradiții. Din când în când, merg
la biserică „să se jure pe limbă de clopot”
sau aduc un preot în curte „să le dea dezle-
garea pe fund de găleată”. Ni se mai spune
că e ca la români, „unii e foarte bogați și
unii e foarte săraci. Ai foarte bogați fură să
se îmbogățească, ai săraci ca să mănânce”.

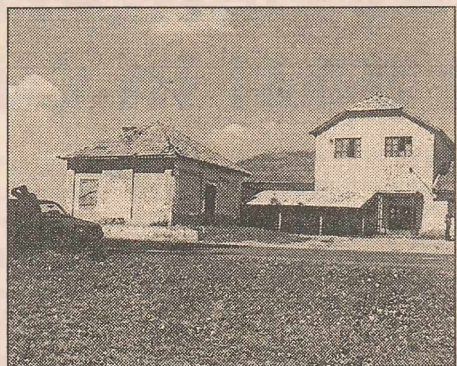
Fiindcă depindem de mașină, trebuie să
plecăm până la căderea serii. Ieșim în curte,
lăutarii ne roagă să vorbim cu mai marii
romilor din București, să-și aducă aminte și
de ei. La plecare, Merișor insistă să luăm o
sticlă cu lichior roz, să avem ce bea pe
drum. Cum nu prea avem de ales, luăm sti-
cla și plecăm.

TOMA ROMAN jr. ■

LUCI ȘTEFANOVICI ■

are l-au obținut. Ei voiau să zică...
lă rog, n-am putut, m-am întors și am
publicat... accidental la România Mare
i Vadim nu mă suporta pentru că știa
că am talent, nu ca el - el ca poet e
la rahat, un... - eu scriam bine, oricum,
în cele din urmă i-am spus ce cred
despre el. Și cum e cu morile, zică. Ea
spune că una a luat-o, a câștigat-o prin
proces, o s-o vedem, o s-o vezi, alta e
litigiu cu... De la asta a pornit trage-
dia, zice, de la mori, pentru că cei care
conduc astăzi, de fapt primarul de azi,
pedeseristul, este fiul sau nepotul celui
care l-a torturat pe bunicul ei, primarul
Pomană, așa îl cheamă, iar ura dintre
ei este cumva ancestrală, atavică,
explică ea, ei aparțin unor clase diferite,
antagonice, opuse și... El de fapt con-
duce campania împotriva ei, el este pe
mână cu poliția și el a aranjat sabota-
jul morii sale, el a adus-o în sapă de
lemn, din cauza lui a fost nevoită să
vândă chiar și hainele copiilor săi, din
cauza lui și-a scris pe casă și pe
zidurile morii sale că Walter Roman
este un criminal iudeo-comunist și și-a
atârnat steagul negru la colțul morii, el
a organizat percheziția și a amenințat
că-i violează fetița... are o fetiță de 17
ani care nu are curajul să iasă din casă
decât cu ea, cu Florica, cu trăsura...
Dar n-o să mai iasă pentru că va vinde
calul și... Personajul nostru vorbește ca
în transă și eu încerc să mi-o imaginez
pe culoarul de la cârciuma scriitorilor
din Calea Victoriei, cum era acum doi-
trei ani, sau pe terasă, sau... Ce
percheziție, mă aud întrebând, și ea
trece ușor la momentul în care nouă
inși, dintre care trei în uniforme, au
intrat la ea în curte și cum ea l-a
recunoscut pe unul dintre cei care fil-
mau cu o cameră video pe un țigan din
satul vecin care nici vorbă să fie polițist,

și cum ea și cu sora ei și cu fetița ei
s-au închis repede în casă de frica lor,
cum ei amenințau că o vor băga la
Poiana, la nebuni, și ea, ea nu voia să

Singura moară pe care fosta
poetă a câștigat-o, pe zidurile
căreia scrie „Walter Roman,
blestemat să-i fie mormântul”

deschidă ușa la casă, are o casă ca o
cetate, ei îi dădeau un mandat de
percheziție printre gratiile de la ușă,
doamne, ea l-a rupt și le-a spus: acum
nu mai aveți mandat, cărați-vă dracului
de-aici... Ei filmau printre gratii și fetița
ei era în siguranță în timp ce ei căutau
ceva prin curte și au găsit toporișca și
au luat-o ca să aibă vreo dovadă că e
nebună, o să te radem în cap, i-a zis
polițistul șef, ăsta era din Segarcea, de
la poliția din Segarcea, o să te radem
în cap și n-o să mai ieși niciodată de
la balamuc, hă, vrei morile înapoi, nu?
face Florica Mitroi imitându-l pe polițistul
cu pricina. Ea le zicea porcilor, ieșiți din
curtea mea, amenințându-i și probabil
promițându-le să scrie o nouă
insultă pe peretele morii sale, a bunicu-
lui său, torturat sub teiul din curte,

bunicul său pe care bunica l-a hrănit
apoi cu pipeta după ce a făcut o
gaurică în rana din dreptul gurii, fiindcă
toată fața lui era o rană vie, l-au bătut
cu picioarele în gură, chiar sub teiul
ăsta, aici, până nu s-a mai sculat și...
Acestor bestii să le lase ea morile vic-
timei, urmașilor călăilor proprietarului de
drept să le lase ea... niciodată, nicio-
dată, e o chestiune de morală în cele
din urmă să nu cedeze, e un război
până la moarte, până la... fiul ei care e
în Italia o să-i mai trimită niște bani și
o să continue, o să se bată până la
capăt, o să aibă curaj cum a avut și
pe timpul când era membră a uniunii,
când ceilalți nu suflau ea era un...
bufon, e drept un bufon cu un oarecare
simț al umorului și cu un oarecare
curaj, pe vremea când Paler stătea în
poziție de drept și când...

Moara

Florica, să-i spunem așa personaju-
lui în cele ce urmează, m-a condus
apoi, vorbind mereu, să văd una dintre
clădirile morilor bunicului, și am văzut
zidurile de un metru, etajele, locurile
unde au fost motoarele, eu îmi
spuneam că bunicul a fost un tip
într-adevăr bogat dacă a reușit să con-
struiască asemenea clădiri cât un vapor.
Ea a mers la galop cu calul pe care
urma să-l vândă în curând și am ajuns
destul de aproape ca să vedem
Dunărea și locurile pe unde bănuia fan-
toma haiducului Coroiu, apoi am ajuns
la singura moară pe care a câștigat-o
prin proces, ferecată cu lacăt mare,
inscripționată cu „blestemat fie
mormântul celor care ne-au adus comu-
nismul”, cu un steag de cârpă neagră
la unul dintre colțurile clădirii. A deschis
marele lacăt vorbind despre sabotajul
motorului morii și am intrat în mijlocul

mașinăriilor care macină grâul, în
mijlocul unor dispozitive de la începutul
secolului, care erau încă în stare de
funcționare, am văzut o fotografie a
bunicului legendar pusă pe un perete.
Florica a șters cu dosul palmei făina
așezată pe sticla de deasupra
fotografiei, bunicul avea o figură cu un
zâmbet aspru, cumva militar, bunica
părea supusă și hainele lor erau acelea
ale anilor 1930. În spatele fotografiei
era un articol în limba franceză publicat
de Florica într-un ziar elvețian și portre-
tul ei cu 20 de ani mai tânără, fără
ochelari. Ea mi-a explicat mereu cum e
treaba cu grâul, și cum într-o bună zi
Dumnezeu va aduce o lumină de
justiție, o geană de justiție, zicea ea.
Afară era soare și înăuntru era răcoare,
scârțâia un geam și personajul Florica
Mitroi vorbea, vorbea.

Florica Mitroi și familia sa.
Calul urmează să fie vândut.

În București există oameni care își
amintesc de ea, care o cunosc.
Plecând, mi-am spus că, în ciuda
subiectului generos, acesta va fi
numărat printre reportajele mele ratate.

HORIA ȚURCANU ■

În urma raidurilor NATO

Se desenează harta separatismului în Bosnia

Evoluțiile conflictului din Bosnia-Herțegovina au luat o întorsătură neașteptată după raidurile NATO care au așezat într-o nouă configurație piesele de pe teatrul de război, dar care deschid șansele unei păci reale, chiar dacă fragile. Mutarea cea mai spectaculoasă a fost aceea că sârbii, care de la începutul conflictului, cu rare și nesemnificative excepții, au fost mereu în ofensivă, sunt acum nevoiți să se retragă. Experți militari au declarat chiar că înaintarea armatei bosniace a fost uluitor de rapidă, semn că sârbii bosniaci nu au mai vrut practic să lupte. Această retragere a provocat și un nou val uriaș de refugiați, de astă dată sârbi, care se îndreaptă spre zone controlate încă de forțele lui **Radovan Karadžić**, dar în absența lui **Radko Mladici**. Generalul Mladici s-a spitalizat, în mod diplomatic, pentru a nu lua asupra sa povara acestei rușinoase înfrângeri.

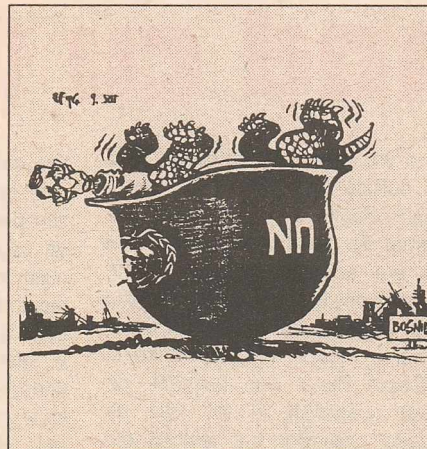
Pe de altă parte, NATO, care a efectuat aproape 4000 de raiduri asupra unor puncte militare ale sârbilor, consideră că, în pofida acestor atacuri, nu a destrămat rețeaua de rezistență a sârbilor bosniaci. Este adevărat că au fost bombardate

depozite cu muniții și zone întărite, dar sârbii și-au plasat în mod deliberat o parte din punctele lor militare în mijlocul unor regiuni populate pentru a-și asigura în felul acesta o protecție umană împotriva forțelor NATO.

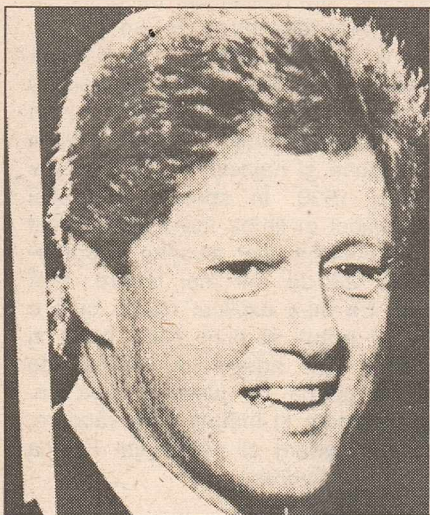
Toate aceste modificări pe teren se produc însă, într-un mod aparent curios, în limitele acordului de pace de la Geneva, acceptat de președintele Serbiei, **Slobodan Milošević**, și Croației, **Franjo Tudjman**. Liderii musulmani au fost avertizați de trimitii speciali la fața locului ai ONU să nu încerce să profite de bombardamentele NATO. Dar temerea, atât a conducătorilor militari ai NATO cât și ai SUA, este ca nu cumva, sub euforia acestor succese militare, bosniacii să continue ofensiva dincolo de aceste limite, care par dinainte fixate. Pe de altă parte, occidentalii nu pot să împiedice purificarea etnică operată deja în pofida unor reglementări internaționale și a drepturilor omului. Dar mișcările militare din teren consacră atât prevederile acordului de la Geneva, cât și eforturile americane depuse cu o intensitate sporită în ultima vreme. Având în vedere disputa dintre Congresul american și președinte privind soluțiile

de pace din Bosnia și gradul de angajare al SUA, realizarea unei păci în baza acordului amintit ar constitui un punct extrem de important pentru președintele Clinton în perspectiva viitoarelor alegeri prezidențiale. Iată de ce subsecretarul de stat **Richard Holbrooke** se află într-o navetă permanentă în zona de conflict și în capitalele statelor europene, și tot din aceeași perspectivă trebuie judecată și reacția fermă, dar lipsită de excесе, a Washingtonului la semnele de iritare tot mai evidentă din partea Moscovei, care se vede înlăturată de la perfectarea acestei păci.

În consecință, se poate spune că, deși conflictul bosniac nu și-a epuizat resursele distructive, pacea pare mai apropiată ca oricând. Acordul de pace va consacra, într-un fel, din punct de vedere juridic, efectele războiului. Dar victoria Bosniei va fi una reală? Prin prevederile acordului este posibil ca Bosnia să fie înghițită practic de Croația, iar Serbia își va adjudeca procentul de 49 la sută din teritoriul fostei republici iugoslave. Se va vedea, până la urmă, că gândul făuririi unei Serbii Mari – care se pare că a fost principala cauză a acestui război – a fost împlinit, dar

într-o formă ajustată. Culoarul spre Krajina a fost desființat, iar ruptura dintre Belgrad și Pale se va dovedi a fi fost doar conjuncturală. Împărțirea Bosniei s-ar putea însă să creeze precedente periculoase pentru Europa. În Kosovo, în Slavonia Orientală, în Vojvodina, unde tensiunile interetnice mocnesc, soluția bosniacă ar putea să dea idei naționaliștilor. Dar și Macedonia este un pericol potențial și poate că tocmai de aceea SUA a reușit să „smulgă” un acord între Skopje și Atena chiar la începutul acestei luni. Deși acordul de la Geneva ar trebui să-i mulțumească, bosniacii nu vor bea din cupa victoriei pentru că probabil nu vor reuși să realizeze o entitate statală islamică la porțile Europei, așa cum se zice că ar fi urmărit musulmanii de prin alte părți. Așadar, în pofida unor pericole latente, șansele păcii nu vor fi de această dată irosite, dar riscurile secesioniste nu vor fi complet înlăturate.

Președintele Iliescu va păși în Casa Albă

Washingtonul se menține în limitele rezervei pe care se pare că SUA au impus-o față de București din mai multe rațiuni.

Pentru ca vizita să nu întâmpine obstacole supărătoare, la București s-au făcut pregătiri

intense. S-a lansat apelul către o reconciliere istorică dintre România și Ungaria, astfel încât mingea a fost aruncată la Budapesta, iar eventualele repoșuri referitoare la întârzierea încheierii unui tratat de bază bilateral pot fi respinse. Chiar și reproșurile UDMR cu privire la Legea învățământului își pierd din incisivitate. O altă mutare a fost răspunsul șefului statului la scrisoarea celor doi senatori americani cu privire la mareșalul Antonescu. Explicația dată este că Antonescu este revendicat de foști camarazi de arme, care nu uită anumite calități ale lui ca militar, dar președinția se distanțează de gesturile de reînviere a figurii acestuia. Și în privința proprietăților evreiești – un alt punct delicat care s-ar fi putut ivi pe traseul vizitei în SUA – s-a ajuns la o soluție liniștitoare pentru Cotroceni.

Mai rămâne, greu de contracara, realitatea faptului că guvernul de la București este alcătuit cu ajutorul unor partide naționaliste, extremiste, conduse de lideri cu vederi antisemite. Există părerea printre comentatori că ultimul atac al lui CV Tudor, l-ar avantaja pe președinte, în sensul că-l va situa într-o postură mai rezonabilă față de anumite elemente extremiste. Rămân, desigur, greu de explicat americanilor – care își vor justifica astfel prudența lor în afaceri cu România – de ce s-au împotmolit reforma și privatizarea, sau de ce anumite legi păstrează încă „parfumul” de odioasă. Dar dincolo de toate acestea, Bucureștiul mizează pe un sprijin puternic din partea SUA în integrarea sa în structurile NATO (în pofida strâmbăturilor din nas ale lui Elțan), pe o dinamizare a cooperării, care ar fi un semnal bun și pentru alte țări occidentale. Rămâne de văzut câte din aceste intenții se vor materializa, întrucât Washingtonul privește cu neîncredere evoluțiile din România, mai cu seamă pe planul descentralizării economice și al înaintării pe calea democrației. Iar pentru schimbarea acestei imagini nu sunt suficiente doar declarațiile de intenție.

Pagină realizată de
STEFAN NICOLAE ■

Parada dirijorilor celebri

A doua săptămână din Festivalul Internațional „George Enescu”

Cea de-a doua săptămână a Festivalului „George Enescu” a debutat cu concertul dirijat de celebrul Ghenadi Rojdestvenski, propunând lucrări românești și ruse, punctul cu adevărat spectaculos fiind reprezentat de Suita „Suflete moarte” de Schnittke, în care dirijorul a demonstrat că este și un actor cu o vervă cuceritoare. A fost singurul dirijor din festival care a dorit, în mod expres, să programeze opusuri românești contemporane, luând legătura direct, în acest sens, cu Anatol Vieru (fostul său coleg de Conservator) și Tiberiu Olah.

Din nou, Sala Parlamentului a devenit neîncăpătoare, la concertul susținut de Orchestra Simfonică a Filarmonicii din Sankt-Petersburg care, dirijată de Iuri Temirkanov, ne-a fascinat prin perfecțiunea, expresivitatea, plasticitatea și imagistica interpretării, în două pagini de mare muzică rusă - „Petrușka” de Stravinski și Simfonia a II-a de Ceaikovski. Ascultându-i cântând cu dăruire pe minunatele lor instrumente, am înțeles, încă o dată, că sunt adevărați artiști, indiferent dacă salariul lor este de 10-12 ruble - câtă diferență față de „meseriași” care se uită întâi pe statul de plată și apoi cântă... în funcție de acesta!

Violonista Silvia Marcovici, acompaniată la pian de J. Pludermacher (care l-a înlocuit pe Bruno Rigutto, care - se auzise - urma să fie înlocuit de Viorica Rădoi...) a fost aplaudată chiar și de Zubin Mehta, dar ne-a făcut o surpriză extrem de neplăcută anunțând, în ultimul moment, că nu acceptă înregistrarea Radio sau TV pentru că, renunțând la onorariu impresarul i-ar fi cerut cote suplimentare. Aparatura, operatorii și redactorii au rămas, deci, doar ca decor...

Archaeus scos din Festival din cauza tobelor

Sâmbătă dimineața, lumea s-a dus la concertul formației Archaeus dar, la intrare în Sala Mică a Palatului, cineva (zice-se de la ARTEXIM) îi invita pe spectatori să plece acasă pentru că formația nu avea instrumentele necesare. De fapt, interpreții aveau totul pregătit

pe scenă încă de la ora 8 dimineața, dar toba mare, timpanele și marimba trebuiau aduse de la Filarmonica „de peste drum”; la apelurile disperate li s-a răspuns, însă, că orchestra are repetiție și instrumentele nu pot fi deplasate, așa că prin bunăvoința celor de la intrare, nu au putut prezenta nici măcar o piesă pentru flaut solo... Seara, concertul Filarmonicii din Israel a început la ora 21. Repetiția premergătoare nu a avut loc pentru că era Sabat. De ce oare organizatorii nu au programat concertul în altă zi din săptămână?

Orchestra de coarde a Festivalului din Lucerna a prezentat duminică un atractiv program precum și românesc, într-o interpretare de excepție. Deși gestica celebrului Rudolf Baumgarthner pare a unui dirijor de cor, deși în Concertul pentru două pian, soliști de origine română Lorry Walfish și Julien Musafia nu au reușit să colaboreze la cota așteptărilor noastre, cu Simfonia concertantă pentru două pian de Lipatti au stârnit un adevărat entuziasm, bisând ultima parte. După amiază am refăcut „excursia” până la Casa Poporului pentru a asculta, la Sala Mică, un concert cameral susținut de Bianca și Remus Manoleanu (20 lieduri sub genericul „Enescu și generația sa”, idee interesantă, dar nu grozav concretizată) și de Studioul de muzică veche (Georgeta Stoleriu, Anca Iarosevici, Verona Maier, Robert Dumitrescu), într-un încântător program cu muzică medievală sau elisabethană. Din păcate, prelungirea excesivă a primei părți a determinat pe mulți spectatori să renunțe la ultimele secvențe din muzica secolului XVI, pentru a ajunge la timp în Sala „A.I. Cuza”, unde începea opera în concert, „Pelleas și Melisande” de Debussy. Sub bagheta dirijorului Frederic Chaslin o echipă de soliști francezi a prezentat o operă prea puțin cunoscută la noi, cântată, cu trei decenii în urmă, la Opera Română. Faptul că muzica impresionistă, cu o țesătură pe suprafețe mari, fără contraste și momente dramatice marcante, a durat aproape trei ore (într-o interpretare corectă, fără a fi deosebită) și necunoașterea subiectului operei de către majoritatea spectatorilor, a determinat, la pauză, „exodul” publi-

cului către casă. Au plecat nu doar snobii, ci și muzicienii.

Ultima săptămână a început cu concertul Orchestrei Naționale Radio dirijată de (fostul copil-minune) Roberto Benzi, devenit, acum, un personaj anost cu o gestică incertă și realizări pe măsură. Ne-a consolat însă interpretarea excelentă a pianistului Jean-Philippe Colard, și finalul Simfoniei Fantastice de Berlioz, în care „marșul spre supliciu” ne-a purtat, triumfal, spre „Noaptea de Sabat”, în sunet de alămuri neașteptat de bine „stăpânite”.

Negri și Gershwin

De luni am început, din nou, să urcăm dealul Parlamentului, pentru că nu puteam rata concertul în care New York Harlem Productions prezenta opera „Porgy and Bess” de Gershwin. Soliștii americani - excelenți, de altfel - au evoluat în compania Orchestrei Teatrului de Operetă și a Corului Radiodifuziunii și, deși nici ansamblurile respective și, bineînțeles, nici soliștii, nu cântaseră, anterior, împreună, dirijorul William Barkhymer a reușit o coordonare fără cusur. Interpreții au cântat și au jucat - chiar și pe podiumul de concert - cu o plăcere și o trăire specifice doar negrilor care, atunci când cântă, oficiază, parcă, un ritual. De această dată, au existat și programe în care era prezentat subiectul, dar locurile din sală rămase libere ne fac să credem că spectatorii nevizitați s-au temut de o experiență riscantă - păcat, pentru că a fost o seară excelentă.

Îi anunțăm pe cei care au auzit zvonuri că „Oedipe” nu se va mai programa la Opera Națională, că, după spectacolul din 13 septembrie (care s-a bucurat de un succes constant), ansamblul teatrului a intrat într-un binemeritat concediu, urmând ca, în 4 noiembrie, să deschidă noua stagiune cu... „Oedipe”.

ANCA FLOREA ■

Regizorul Alexandru Tocilescu despre „Oedipe”

„Câștigătoarea Campionatului Mondial de Kitsch Profesionist, reprezentația lui Andrei Șerban, comportă un defect fundamental: transformă muzica lui Enescu în ilustrația muzicală a reportajelor de televiziune prost realizate pe care ni le propune drept spectacol. Excepționale orchestra și corul sub conducerea maeștrilor Trăilescu și Olaru” (Info Festival, nr. 5/ 10 septembrie). În numărul următor vom reveni cu noi amănunte despre „Oedipe”. Amintim doar că până acum nu a apărut nici o analiză a spectacolului.

Toate artele

Viața în lexicon

„Jurnalul” lui Petru Comarnescu îmi procură o lectură de excepțional interes. Deși întâiul volum apărut acoperă doar perioada 1931-1937, apar în „scenă”, într-o carte foșnind de nume (truism acceptat) multe, extrem de multe personalități de prim rang ale culturii românești („splendida generație”, dar nu doar ea) și mă întreb ce mirabilă conjunctură (astrală?) a dus la o neînchipuită aglomerare de valori într-un spațiu de timp atât de îngust.

Comarnescu își povestește întâmplările diurne și întâlnirile cu prieteni sau inamici și ai impresia că el a viețuit nu în vremurile „normale” ale Bucureștilor, ci de-a dreptul în... Istoria literaturii române.

La 30 octombrie 1993 participă la o agapă prilejuită de plecarea în străinătate (misie culturală) a lui A. Gălopenția și, la studii, a lui Emil Cioran. Participă M. Vulcănescu, Dinu Noica și alții. Ajunși la gară, junii se întâlnesc așa, din întâmplare cu Lucian Blaga și Arșavir Acterian!

La 16 ianuar 1932 notează, agasat de vizitele unui „oarecare” Ionescu: „Eugen Ionescu la mine. L-am muștră pentru articolul despre Arghezi, plin de țigănisme românești. Omul acesta vine des la mine. De ce oare? Are nevoie de înțelegere, de prietenie, de comunicare”.

Alți vizitatori, mai mult sau mai puțin agreați: B. Brezianu, I. Jianu, M. Polihroniade și Mircea Eliade, întâlnit și pe teren neutru („Vizite la Ion Jalea - băut cam mult - la Jianu, la Nelly, lume multă. Beat, rechinul, Eliade flirt, amețit, bum-bum, la 3 acasă”.

Și unde te refaci mai bine după bum-bum decât la Lido sau la ștrandul Kiseleff? Dar nu singur, ci în grațioasa companie a Marioarei Voiculescu, a Marietei Rareș și a Floriei Capsali.

Alte „petreceri”? La simpozionul prezidat de Motru, având ca subiect figura lui... Lenin (în 1932)!

Când nu joacă împotriva lui Barbu Catargi... ping-pong, când nu îl provoacă pe Z. Stancu la duel, Comarnescu e călător (în tren dă de O. Goga și I. Micescu) ori invitat la o seară de Crăciun alături de I. Minulescu, Dan Botta, Păstorel, Al. Rally și încă alții...

Prieten era cu M. Sebastian, Emil Botta, Al. Sahia, Margareta Sterian, Herseni, Pandrea, Mircea Grigorescu, H. Brauner, Vl. Streinu, H. Stamatu, H.H. Stahl, I.M. Sadoveanu, Camil Petrescu, S. Cioculescu, dar Doamne! tot atunci trăiau, se exprimau și puteau fi văzuți și auziți Lovinescu, Călinescu, Pillat, Arghezi, Barbu, Gusti, Brucăr, Cocea, Galaction, Aderca, M. Sadoveanu, Al. Rosetti, I. Teodoreanu, Ibrăileanu, Giurescu, Rebreanu, Bengheasca, surorile Delavrancea, prințesa Bibescu, I. Petrovici, Elena Văcărescu, A. Maniu și... să mă opresc. E vorba de un lexicon. Cu numele uitate s-ar mai putea alcătui unul.

Acum, în 1995 îmi zic și eu ca omul prost că, între altele, ducem lipsă de oameni mari.

Cu cine se întâlnește Mircea Cărtărescu „flanând” printre ororile Oborului, ori înotând la Lido, ori pregătind dueluri?

Tot cu un lexicon?

Vom afla după 50 de ani...

GHEORGHE TOMOZEI ■

Fotografie de ROMULUS ZAMFIR

Răspunsuri la o provocare

MAȘINA DE SCRIS

La 30 august a.c. am reprodus în spațiul „Mașinii de scris” o scrisoare incendiară trimisă de Remus Valeriu Giorgioni, poet, prozator și eseist din Lugoj, referitoare la ... agonia artei. Am promis atunci că voi publica, în ordinea sosirii lor, toate răspunsurile la această provocare.

Primele răspunsuri sunt semnate de doi scriitori de valoare, profesioniști (ceea ce dovedește încă o dată că rubrica **Mașina de scris** nu se adresează doar începătorilor, ci reprezintă un fel de club literar cu accesul liber): **Tudor Călin Zarojanu**, prozator și publicist din București, autor printre altele al volumului **Viața ca un troleibuz**, și **Alexandru Sfârlea**, poet și eseist din Oradea, care a publicat anul trecut, sub formă de carte, amplul poem **Către Sing**.

Aștept și alte replici (inclusiv replici la replici).

Pesimism exagerat

Scrisoarea-articol a dlui **Remus Valeriu Giorgioni**, plină de un sarcasm virulent - în cea mai mare parte justificat - la adresa

prozei contemporane, este totuși de un pesimism exagerat: „La acest sfârșit de veac și mileniu (...) arta pendulează frenetic (...) între drog și balsam. Agonizează...” Această concluzie dramatică se bazează pe câteva imperfecțiuni ale analizei respective, pe care îmi permit să le enumăr:

1. Toată satira dlui Giorgioni se referă, din fericire, nu la ceea ce se scrie, ci la **ceea ce se publică**. Cu riscul de a mă suspec-ta de fixism, am să subliniez încă o dată că, slavă Domnului, în România (probabil și în restul lumii) se scriu, azi ca și ieri, opere literare care acoperă nu numai majoritatea scării valorilor dar și toate stilurile, fie ele desuete, clasice, moderne sau „postmoderniste” (un termen care conține, cred, o contradicție în termeni). Ce și de ce se publică - asta e cu totul altă poveste. Dar literatura, arta în general, nu agonizează.

2. Pe mine, unul, mă sperie formulările care încep cu „Arta trebuie să...” **Arta nu trebuie să nimic**. Paul Valéry spunea, concis și emoționant: „**Poezia e o interjecție dezvoltată**”. Sigur că și pe mine mă contrariază sau chiar mă dezgustă tendințele de ancorare a literaturii în zonele frivole, macabre, scârboase sau întristător de banale (deși există și un farmec al banalului, dacă nu e supralicitat). Dar de aici și până la a impune reguli, ierarhii de teme și standarde de stiluri - e o cale lungă, pe care nu m-aș aventura.

3. Oricare ar fi tendințele unui moment, **selecția valorilor și regăsirea echilibrului se produc în timp**. Putem face o comparație semnificativă cu moda vestimentară. Ultimele decenii au cunoscut - ca să mă refer la un singur aspect - mai multe valuri de (re)afirmare când a model mini - când a celei maxi. Cu toate acestea, în majoritatea timpului, majoritatea femeilor au purtat și poartă fuste și rochii de lungime medie. Excesele sunt nu numai inevitabile și neîngrijorătoare (inclusiv cerceii și basmalele purtate azi de băieți) dar și benefice, pentru că - prin comparație - nu fac decât să consolideze poziția gusturilor și stilurilor echilibrate, ne-teribiliste. În fine, tot ceea ce e excesiv e trecător.

4. Pe de altă parte, **imaginea culturală a unei epoci nu e dată de medie, nici de subproducții** (indiferent de aportul cantitativ al acestora), ci de **vârfuri**. Peste zece ani habar n-o să avem cine naiba a fost Danielle Steele. Oricare ar fi priza momentană la public a lucrărilor scoase pe bandă rulantă și vândute la kilogram, niciodată, sunt sigur, nu se va vorbi de o „ generație Sandra Brown”!

5. Nimic nu e nou sub soare. Sunt convins că **fiecare epocă și-a avut impostorii ei**, pe care istoria nu i-a reținut. Sigur că astăzi aceștia au posibilități tehnice și editoriale mult mai largi - implicit un public mai numeros - dar acest lucru e valabil și pentru autorii de calitate. Să luăm chiar exemplul României: ultimii șase

ani au făcut să apară în rafturi tone de pseudoliteratură, care înainte nu exista - în asemenea cantitate - dar și câte cărți excepționale, care de asemenea nu existau!

6. Există o teamă exagerată față de impactul negativ al subliteraturii. În realitate, **cine citea Dostoievski înainte de apariția lui John Barth - tot Dostoievski citește și-acum**. Cel mult, din curiozitate, îl va răsfai și pe Barth, ceea ce nu poate să-i scadă interesul pentru primul - din contră! Iar cine n-are disponibilități pentru Marquez nu-l va citi nici dacă pe tarabe nu se va găsi decât Marquez. Dintre toate utopiile pe care le-am auzit, cea mai profund eronată e conținută în replica unei despot luminat care exclamă: „Poporul n-are bun gust? Îl vom introduce cu forță!” (Ca o mică paranteză: mi-e foarte ușor să-i semnalez fiicei mele obiectele kitsch, dar dacă mă întreabă „De ce?” mă pune în grea încurcătură. Nu știu cine este în stare să definească - pe înțelesul celor care vor să învețe - ce e și ce nu e de bun gust...).

7. **Educația lecturii** nu poate fi făcută deci nici cu forța, nici prin șantaj (nu le dăm să citească decât cărți bune), nici repede. Ea nu cade atât în sarcina editorilor - care, în definitiv, pot fi niște comercianți onești - cât a școlii, a familiei, a mediilor sociale.

8. Și totuși, pofta vine mâncând. Există oameni care - fără nici o îndrumare - au trecut de la San Antonio la Agatha Christie și de-acolo la Umberto Eco. Iată de ce îndrăznesc să afirm că **a citi Sandra Brown e preferabil decât a nu citi nimic**.

9. Vorbind de Eco, îngrămădirea lui și a lui Joyce în aceeași bărcuță cu alde Danielle Steele mi se pare, în cel mai bun caz, forțată. Nu mă sperie iconoclastia și demitizarea, nu consider că există nume tabu, dar, orișicât... Am și eu multe de reproșat celor doi (în primul rând faptul că au scris cărți demonstrative, reci, intenționat epatante și făcând paradă de cultură), dar însuși acest fapt îi distinge în mod esențial de non-literatură: Sandrei Brown nu am absolut nimic să-i reproșez, pentru simplul motiv că nu mă interesează. Altfel spus, s-ar putea ca Eco și Joyce să fie **prea scriitori**, dar dna Brown nu e deloc. E forțat nu numai să-i asemeni, dar chiar să-i compari!

10. În fine, în indignarea sa - repet, în mare parte justificată -, dl Giorgioni lasă să se înțeleagă că poluarea culturii ar putea fi intenționată, concertată: „**un drog, un elixir menit să nelișiștească, să tulbure mințile**” (în treacăt fie spus, o oarecare inconsecvență face ca mai incolo nelișișterea să devină fenomen pozitiv: „**Aș menționa între lecturile nelișiștitoare, deci virtual folo-sitoare...**”). O acțiune concertată la nivel mondial?! De către cine - un fel de francmasonerie anticul-turală? Și cum ar fi scriitorii angrenați în acest complot? Din păcate, în ce ne privește, există forme mult mai simple de indo-

bitocire în masă, de perversitate a gusturilor, de dinamitare a oricărei scări de valori: nu toată lumea citește cărți în mod curent, dar toată lumea se uită la televizor... Numai că nici în acest caz nu cred că e vorba de ceva intenționat, de o inteligență malefică. Sandra Brown scrie așa cum scrie și televiziunea română de stat este așa cum este pur și simplu pentru că nu sunt în stare să fie altfel. Nu suntem victimele unui scenariu, ci ale incompetenței, ale lipsei de talent, ale prostiei. Cum reacționăm noi - ehei!, ăsta e alt subiect...

TUDOR CĂLIN
ZAROJANU ■

Dincolo de balsam și drog

Articolul-epistolă al poetului, prozatorului și eseistului din Lugoj (R.V. Giorgioni) mi se pare (scuzați-mi sinceritatea brutală) în proporție de trei pătrimi un fel de „biogaz” lexico-livresc, rezultat din macerarea unor obsesii, dospeli și miasme, care, conduse prin imagineare conducte, țevulețe și orificii provoacă, în final, flăcărui subțirite, gălbui și nelișiștitoare. „Materiile prime” (necesare procesului „tehnologic”) sunt procurate prin asidue excursuri și adăstări în „corpusul” unor texte și pretexte, (pro)teze și antiteze, „exploratorul” purtând (ca pe o figură de stil) masca unui moralizator, ce pare a fi stresat (nevrozat) de propria „insuficiență respiratorie” autoimpusă. Cu excepția primei coloane a paginii (unde autorul articolului epistolar reiterează vechimea (ancestralitatea) menirii artei (inclusiv arta oratorică a unor Pericle, Hitler și... Iliescu) și până la cultura video, deci, cu aceste vicioase and virtuozisme excepții (care precipită „trecerea pe zebra”) de pe un trotuar pe altul, adică „de la balsam la drog”), celelalte trei coloane ale articolului-epistolă nu exprimă (nu semnifică, nu sugerează) altceva, decât - vorba autorului - „textualisme fără altă consistență decât cea... textuală (verbală)”.

Pare cel puțin hilară apetența lui R.V.G. pentru un „peisaj” al reziduurilor și exhalățiilor de toxine ale „trestiei gânditoare”. Dorul de monștri sacri ai literaturii universale impulsionă psihedelele l-au împins pe R.V.G. să încerce o „(mini)hermeneutică” a pasajelor cu „valențe” coprofilo-eschatologice. Ei, și? Trăiască licențiozitatea abisalo-pestilențială! E problema lui. Doar că nimeni nu l-a silit să-și persecute „retina” simțului estetic cu imagini „textuale” joyce-ene (prin care celebrul scriitor își exaltă propriile

exhibări, care nu-s altceva decât simple smârcuri în mijlocul unui imens câmp cu flori). Nimeni nu l-a împins de la spate pe R.V.G. să facă slalomuri și piruete printre „ușurări, ejaculări, scârne și flegme”. Suntem liberi să ignorăm ceea ce nu ne place, ceea ce ne agresează simțul estetic și acuratețea spiritual-ideatică. Nimeni nu-l va acuza, desigur, pe lugo-janul R.V.G. că simulează, cu un șarm ipocrit, o suferință sau o îngrijorare pentru destinul artei (al literaturii, în speță), dar felul cum prezintă lucrurile îl fac să semene cu un inspector pentru protecția consumatorului (cititorului), care își ține nasul numai în „corpuri delictive”, rău mirositoare, în timp ce tot el strigă: „Ajutooooo, mă sufoc!!!”. Personal (ca unul ce comite intruziuni în sfera poeticului) îmi permit să cred că: Dacă în noi își are culcușul un grăunte de inefabil, o „așchie” din ingerul-demon, suntem „condamnați” a intui, a simți și a „istoriciza” clipa de nebunie divină (sau de discernământ drăcesc), în care lăuntru, „cumulul” tensional al „fiindului” va tășni în cuvânt, în Cuvântul „fiu al șansei”, vivace, și datat luptei. O luptă, o zbatere, un suflu, luminiscent sau tenebros înspre și dinspre Sinele evanescent în propria-i vehemență, o **căutare acerbă a celui pur și simplu rost al celui ce crede și suferă. Suferă pentru că mult prea ușor se încrede și caută crezare în Cuvânt, în contra oricăror terifiante amenințări, a oricăror asazine insensibilități sociale!** Orice creator care se respectă (și se vrea respectat, cât de cât) nu poate trăi într-un mediu infestat (până la urmă „devine” un urlet!), dacă nu respiră și un alt aer, altul decât cel „îmbogățit de aerele pe care și le dau unii „ca-valeri fără prihană” ai verdictelor. După umila părere a subsemnatului, **Arta nu este nici mironosița filistină ce-și masează mădulele încinse cu ulei de măsline, și nici (cu atât mai puțin) nefericita dependentă de prizele de cocaină și marijuana. Ea poate fi, în cel mai (in)credibil caz, o alergătoare de cursă lungă, în ultimul hal de istovire și extenuare, care, fără să știe că va fi vreodată învingătoare, respinge cu înverșunare ideea de a se recunoaște învinsă!** E greu de crezut că ne-am putea dori vreodată să viețuim într-un ținut, sau un mediu aseptice, hiper-rafinat (artistic, mă rog!), în care esențele rare ale lui des Essaintes să ne fâlfâie sub nări, îmbrățișate cu sudoarea rece a unui „veac de singurătate” marquez-ian; cine aspiră la așa ceva, lua-și-ar în stăpânire degrabă soarta pe care și-o merită! De aceea, nu voi ezita să spun că Arta poate spera a fi mai mult decât un balsam sau un drog: Un energizant al spiritului pândit de „leucemia” nepăsării și indiferenței, al luptei pentru propria ei (și propria noastră) supraviețuire.

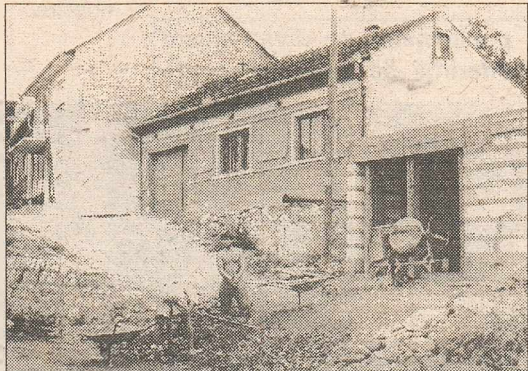
ALEXANDRU SFÂRLEA ■

Pescari, sat binecuvântat

Nu-l cunosc pe Matei Bîtea. Nu știu dacă are sau nu experiență gazetărească. Însă fotoreportajul pe care mi l-a trimis prin poștă mi s-a părut bine făcut. Textul este scurt și percutant (și are și valoare literară, sugerând forța de uragan a istoriei, care a ridicat în joacă un sat pe culmile prosperității, ceea ce înseamnă că la fel de ușor și de capricios l-ar putea și distruge). Iar fotografiile, la rândul lor, sunt elocvente, cea cu bobocii de rață, cărămizile și butoaiile de motorină având și umor... În concluzie, stimați redactori-șefi, care vreți să măriți tirajele publicațiilor dv., aflați că există încă un ziarist pe care puteți conta. Se numește Matei Bîtea și locuiește în Reșița, Alea Galati, bloc 1 A, scara 1, apartament 1.

Era unul dintre cele mai prăpădite sate din Banat. Și asta nu cu mulți ani în urmă. De lucru, în afară de pescuit, nu prea era. Bărbații în putere făceau naveta la Moldova Nouă și lucrau în minerit. Tinerii, câți au putut, au fugit în Iugoslavia și de acolo mai departe.

Dar Dumnezeu și-a luat mâinile de pe sârbi și a privit la satul ăsta mic. Le-a adus embargoul. Totul s-a schimbat, peste noapte parcă. Bani,

grădini. Pentru că ceilalți, de peste drum, au casele lipite de dealul pietros.

Foștii săteni stau acum (așa, ca liceenii așezați pe mesele din clasă) și spun „du-te și fă”. Bidonarii le încarcă bărcile. Cea mai mică poate duce o tonă de benzină. Apoi cârmacii pleacă dincolo, la sârbi. Unii nu se mai întorc. Până prin iarna trecută se în-

mărcile mai ales, au început să le umfle buzunarele. Primii au fost cei cu Dunărea la capătul

tâlneau cu tovarășii de contrabandă în mijlocul apei. În stufăriș, acolo unde șalupele grănicerilor nu se încumetau să

mai la capătul grădinilor de pe malul sârbesc. Sunt așteptați de cisterne mascate în TIR. Și bărcile se întorc înapoi, ușurate și cu prova pe deasupra apei, ocolind cu grijă stânca babei Caia.

Nimeși nu se teme de nimic. Când și când apare vreun control, despre care nu se află la timp. Atunci mânia se citește în ochii lor și buzele murmurează „să încerce numai”. Când sunt bine dispuși, rare clipe de odihnă, în fața unei sticle cu răchie, încep

să se laude. Și mai spun că ceea ce fac ei „e politică națională” și că „sârbi trebuie ajutați, altfel nu ne-ar lăsa”.

În fața caselor sunt mici betoniere și materiale de construcție. Toată lumea construiește, meseriași sunt dintre cei mai buni. Termină o casă și au un nou angajament. George a venit din București unde a lucrat la Casa Poporului. A ridicat deja două case, „după ce-o termin și p-asta încep la vecin”. A prins accent bănățenesc și e „fălos” cu ce iese din mâinile lui.

Contrabanda cu carburant e pizmuită doar de rațe. Aproape toate au fost tăiate. Într-o singură curte am văzut câteva bucăți. Acestea aveau drept vecini de coteț butoaie cu motorină și cărămizi de BCA puse de-a valma. Pe Dunăre nu mai e loc pentru acest fel de pasări, le-ar tăia bărcile cu motoare Yamaha.

De pe malul vecin castelul Mariei Tereza privește cenușiu. La ceva în comparație cu care lacul Snagov, în zilele lui bune, e doar o copie nereușită.

MATEI BÎTEA ■

MATEI BÎTEA DE SISIF

Pagini realizate de
Alex Ștefănescu

Texte sub lupă

● DUMITRU DORU BORDEI, Velnița, Câmpuri, Vrancea. „Mi-am jurat, dacă nici acum nu voi primi răspuns - mi-e necesar și DA, mi-e necesar și NU - voi arde totul, absolut totul, inclusiv pana”.

N-aveam cum să vă răspund până acum, pentru că nu mi-ați mai scris. Versurile, inconsistente din punct de vedere liric, nu pot fi publicate, dar conțin și unele imagini pitorești, demne de interes.

De exemplu:

„Vezi./ pisica neagră fugind/ cu ceasul rău în ghiare?”

Cred, deci, că merită să faceți și alte încercări.

P.S. Pentru orice eventualitate, am anunțat și pompierii.

● CĂTĂLIN MIHULEAC, Iași. După cum reiese din fragmentul trimis, romanul **De-a sclavii cu un biet negru balcanic** este antrenant, plin de viață și are și un fior tragic care-i conferă profunzime. (Numai titlul - mult prea elaborat și explicat - nu-mi place. Dacă aș fi în locul dv. aș reveni la titlul reportajului, în varianta: **Mulatra cu accent moldovenesc**). Ca să nu mai vorbesc de faptul că ideea însăși

a romanului reprezintă o noutate absolută la noi și se dovedește a fi, încă de pe acum, foarte productivă din punct de vedere literar. Vă sfătuiesc, deci, cu toată convingerea să continuați scrierea romanului. Dacă îmi trimiteți (încă) o fotografie a dv., pot să public 5-6 pagini în avans-premieră, pentru a trezi interesul editorilor.

● GELU VESCAN, Cluj-Napoca. Mulțumesc pentru cuvintele frumoase la adresa rubricii.

Poeemele dv., versificate cu iscusință, asemenea unor cronici rimate, sunt lipsite de poezie:

„A fi cu tine nu-i un simplu sport/ (Mă-ntrec săracii imbecili de buni),/ De mă suportă și eu îți sunt suport/ (Tandem lucid între atâți nebuni)” etc.

● NIKITA AXINTE, București. V-am mai explicat: trebuie să vă maturizați.

● PETRU POIANĂ, Hunedoara. Este bine că v-ați dactilografiat poemele. Din nefericire, însă, citindu-le dactilografiate, mi-a fost mai ușor să observ că vă lipsește pregătirea intelectuală necesară unui scriitor. În zadar aveți talent, dacă nu vă faceți și o cultură literară pe măsură. Din ce mi-ați trimis reproduc poemul **Poate doar cântec** - singurul care nu devine dezagreabil din cauza amatorismului: „el a iubit-o întreaga noapte polară/ ea îi ierta

ice-berg-urile pierdute în/ ceața de-aiurea./ uneori încercau să-și numere/ nesfârșirea de reni și de urși/ și peste toate, zămbăreață,/ nebunatică, Steaua Polară// dar// o, Doamne, cât de nemilos apărui/ adusă de cine știe ce curenți/ o banchiză străină și cu ea/ tristețea, da, tristețea cu ea...// oh, poate-i doar cântec sau poate într-adevăr/ el a iubit-o întreaga noapte polară/ și ea îi ierta ice-berg-urile pierdute în/ ceața de-aiurea/ oh, poate-i doar cântec sau/ într-adevăr/ tristețea înhămată la reni înnebuniți/ tristețea...”

● RADU PETRE, Blaj. Amplul poem **Sisif** are un „subiect” ingenios (stânca este chiar zeul care l-a pedepsit pe Sisif și care s-a metamorfozat astfel pentru a-l cunoaște mai bine pe osândit), dar versificația săltărească, frivolă strică totul:

„Spre vârful unui munte,/ Ce din infern răsare,/ Sisif și-mpinge stânca,/ Scăldând-o în sudoare// Sub bolta fără timpuri,/ Cu spații fără zare,/ Ca piscul să-l atingă,/ Nici o speranță n-are”.

Nu se poate vorbi despre o întâmplare măreață și tragică pe acest ton. Gândiți-vă ce-ar fi fost dacă Shakespeare ar fi scris despre Hamlet:

„Băiatul meditează/ Tăcut și deprimat:/ În Danemarca asta/ Ceva e alterat” etc.

O competiție mondială a isteților

Puțină lume știe, în afara cercului de pasionați, că în lume se organizează un Campionat Mondial de Rebus. Ediția din acest an, cea de-a patra, va avea loc în România, cinstea organizării sale revenind orașului Brașov. La o conferință de presă organizată la sediul Publicațiilor Flacăra s-au adus detalii și s-au formulat sugestii și propuneri în legătură cu acest eveniment, la care se contează deja pe participarea unor echipe de rebusiști din 16 țări din totalul de 31 țări invitate.

Așa cum au subliniat organizatorii - Editura Ecran Magazin, SC Publicațiile Flacăra SA și Agenția de publicistică „Rebus Labirint” din Brașov - această manifestare ține loc de campionat mondial în cadrul jocurilor minții, așa cum ar fi șahul, go, sau bridge. Campionatul ce va avea loc între 22-27 octombrie constă din dezlegarea unor probleme rebusiste, pe baza unui punctaj precis, și a unui sistem inter-

naționalizat de control și cuantificare. Avantajele organizării de către România a acestei ediții, după cele care au avut loc la New York, Brno și Köln, sunt numeroase dar ne vom referi doar la câteva dintre ele: mișcarea rebusistă din România va fi integrată în structurile internaționale din domeniu; va fi impulsionată competiția internă; se va putea asigura un palmares internațional competitorilor interni.

Organizatorii contează și pe un efect publicitar foarte bun

care ar putea contribui, în ultimă instanță, la îmbunătățirea mult-discutatei imagini a României în lume. Dar, ca de fiecare dată în astfel de cazuri, entuziasmul și „sufletismul” unor împătimiți trebuie corelat cu sprijinul pe care pot să-l obțină. De aceea conferința de presă a lansat și un apel la eventualii sponsori (cont nr. 40.72.80.12.19 (lei) și 47.21.31.60.09.80 - dolari) Banca Comercială Română, Filiala Brașov, cont special deschis pentru Campionatul Mondial de Rebus, pentru a

sprijini această acțiune, de care vor beneficia și sprijinitorii. De la conferința de presă am înțeles că partea română, preocupată nu doar de latura organizatorică, vrea să contribuie la îmbunătățirea acestei originale forme de colaborare sau competiție. Se va propune formarea unei Federații Internaționale (precedată de formarea uneia naționale), precum și acordarea unor cupe. În sfârșit, dar nu în ultimul rând, această Federație ar urma să aibă un sediu și se va trece la alcătuirea unui regulament de

concurs și de participare, în așa fel încât rebusismul să capete tot mai mult și valențele unui sport. Dedicat unor neastâmpărați ai minții, acest Campionat va avea și o deviză generoasă: „Brain for Peace” (Mintea pusă în slujba păcii). Să le urăm așadar succes colegilor noștri, care se află într-un fel de muncă de pionierat, și să nădăjduim că nu numai firme individuale, dar și organisme oficiale vor sprijini organizarea acestei manifestări care la urma urmelor, fără falsă modestie, face cinste țării noastre

S. NICOLAE ■

În centrul imaginii, dl Alexandru Păsărin, directorul publicațiilor de divertisment de la S.C. „Publicațiile Flacăra” S.A., deschizând conferința de presă. În continuare de la stânga la dreapta: Cristea Ionită, director al revistei „Ecran Magazin”, Dan Manolăchescu, redactor șef la aceeași revistă, și Ion Lazăr, secretar al Agenției de publicistică „Rebus Labirint”.

★ O fetiță de 10 ani din Anglia a reușit să crească un castravete enorm, mulțumită grupului TAKE THAT.

Ea a pus cu dragoste spre ascultare legumei casete ale grupului, cu speranța de a-i mări lungimea. Castravetele măsoară 55 cm, de două ori mai mult decât lungimea medie și mai crește încă!

★ BOY GEORGE este profund șocat la aflarea veștii că fratele său a fost arestat pentru crimă. După câte se spune, acesta și-a înjunghiat mortal soția.

★ SIMPLE MINDS afirmă că sunt într-o formă mai bună decât vreodată după 18 ani de turnee și 13 albume.

★ Bravii grupului JIM KERR și CHARLIE BURCHILL, acum în

zona scoțiană a turneului lor mondial, au vândut 25 milioane de înregistrări, dar declară că nimic nu se compară cu emoția reprezentațiilor live.

Kerr explică: „Suntem unul dintre cele mai bune trupe live și în fiecare

seară în care cântăm simțim că e încercarea vieții noastre. Acest sentiment ne-a stăpânit din prima zi și ne însoțește permanent. Suntem conștienți că am avut o întrerupere considerabilă și că trebuie să ne impunem ca ceva special”.

Cântăreața canadiană KD LANG crede că declarându-se lesbiană a făcut unul din cele mai bune lucruri din viața sa. După părerea ei, este o mare ușurare faptul că nu trebuie să-și ascundă adevărata sexualitate.

Lang afirmă: „Dacă trăiești în secret înseamnă că te ferești de oamenii care vor să știe adevărul despre tine. Și asta devine evident în multe din acțiunile tale. În scris, ocolești abordarea problemei. În interviuri, ești defensiv. Și numai

fiind onest cu tine însuși, și mărturisind adevărul și trăind fără ascunzișuri înseamnă emancipare totală.

DOINA ENE ■

FLUFFY

și restul lumii

După time-out-ul solicitat de Sergiu, se reluară negocierile, la care participa și Fluffy, cu atât de multă gălăgie câtă poate produce un patruped care se uită prea mult la „Actualități”. Până la urmă, tatăl propuse o reconciliere istorică:

- Îți dau cincizeci de mii, ceea ce înseamnă să mă las de fumat, cafea și parțial de mâncare.

Ionel calculă fulgerător în gând (avea un cap ceva de speriat, jurai că-i finanțist la CSP) și, oftând, acceptă:

- Bine, mi-ajunge pentru o lună, dacă scriu foarte mărunț. O dată semnat acordul de încetare a focului

Rezumatul episodului precedent: Ionel i-a cerut lui taică-său bani de rechizite. Auzind suma, taică-său a crezut că face mișto de el. Nu făcea.

Episodul 10

O istorie cu chiaburi

(ceea ce, de regulă, înseamnă că urmează măcelul), fiecare se întoarse la treaba lui: Fluffy să zdrențuiască un colț de mocheta, Ionel să asculte ultimul CD heavy-metal (o orgie care părea înregistrată într-o sală de forjă), iar Sergiu să citească presa. Drept replică la o publicație deja consacrată tocmai apăruse „Revista fenomenelor normale” - și se scula păru-n cap citind-o: numai reportaje din piețe, fotografii cumplite făcute pe stradă, relatări din 368, declarații ale asociațiilor de locatari, ce mai, thriller curat.

Deodată, apărură Maria, extrem de agitată:

- Sergiu, tu ai ascultat discursul primului-ministru?

Soțul ei sări din fotoliu, o așeză cu forța, alergă să-i aducă un pahar cu apă, pe nebăgare de seamă îi implementă termometrul și abia apoi răspunse:

- Am eu față de om care se ocupă cu așa ceva?

Maria dădu paharul pe gât fără să observe că, din viteză, Sergiu îi turnase vodcă, și izbucni:

- Tu știi ce-a spus ăsta? Că desființarea CAP-urilor a fost o gafă!

- Și ce te-ai fi așteptat să spună? Că tocmai a terminat de citit „Critica rațiunii pure”?

- Măi, nu e de răs, dacă ne iau ăștia pământul înapoi?

Părinții Mariei fuseseră chiaburi. Atât de ahtiați după pământ erau că, nemaiajungându-le să sape doar cele 50 ha din dotare, plecaseră să sape ditamai Canalul Dunăre-Marea Neagră-Aiud. Dacă tot rămăsese tarlăua abandonată, cooperativa ce să facă?, l-a luat de suflet. După gafa din Decembrie, Maria moștenise ogorul înapoi. Ghinionul făcuse ca pe locul ăla să se fi ridicat între timp câteva vile și o fabrică de moșmoane, încât primise o parcelă ceva mai redusă, pe care plantase floarea-soarelui. Una singură - dar crescuse frumos, provocând o adevărată criză de supraproducție.

(vor urma alte crize)

ZIZI ■

BUCUREȘTI 96,1 FM
BAIA MARE 88,5 FM
IAȘI 91,9 FM
CLUJ 89,8 FM

radio CONTACT

PLIEȘTI 92,8 FM
SIBIU 91,8 FM
CONSTANȚA 91,1 FM

Romanian Open Tennis

□ Pentru o săptămână, Bucureștiul a fost capitala tenisului pe zgură

Duminică, 17 septembrie 1995, ora 16.43, sub soarele blând al toamnei, ediția a V-a a **Romanian Open Tennis Championships** intra în cifrele reci ale statisticilor. Sub tabela electronică de marcaj, o mică flacără olimpică făcea trecerea de la tenis la Jocurile Olimpice - Atlanta '96, sponsorul oficial (din 1994) al echipelor noastre fiind același **SM Invest Group** condus de dl **Sever Mureșan**. Se încheia festivitatea de premiere în proba de simplu masculin. Cei mai norocoși dintre spectatori au prins câte o minge din cele aruncate, tradițional, de către organizatori și oficiali. Pentru ultima oară se auzea semnalul bine cunoscut care timp de 7 (9) zile a însoțit pasionanțele întreceri. O doamnă, cu brațele încărcate de flori, Emilia

Thomas Muster (Austria): „Sunt, prin definiție, jucător predilect pe terenurile de zgură. Tocmai de aceea caut să culeg cât mai multe puncte pe suprafețe de acest fel.”

său : 6-4, 6-4 cu Tomas Carbonell, 7-5, 6-3 cu Cedric Pioline, 6-4, 6-4 cu Arnaud Boetsch, 6-2, 6-2 cu Noszaly Sandor și 6-3, 6-4 în finala cu Gilbert Schaller. Desigur, ne-am fi așteptat la o semifinală cu spaniolul Sergi Bruguera, favorit nr. 3 și 13 ATP, specialist de asemenea al zgurei, însă acesta a fost învins de ungurul Noszaly (venit din calificări!) cu 6-4, 6-2. Nu s-a împlinit nici dezideratul unei finale Muster - Michael Stich, tenismanul german (favorit nr. 2 și 12 ATP) fiind eliminat încă din 16-imi de către americanul Jeff Tarango (60 ATP) cu 7-6, 6-3! Finală până la urmă

președintele C.E.O. ATP Tour ● Muster și Bruguera au promis deja că vor participa la ediția ROT '96 ● Potrivit ranking-ului ATP la 9 septembrie, pe tabloul principal de simplu s-au aflat 15 jucători din top 50 ● Cel mai vârstnic participant: spaniolul Jordi Arrese, 31 ani (la 29 august), iar cel mai tânăr: australianul Mark Philippoussis, 19 ani (la 7 noiembrie) ● Au fost consemnate două abandonuri: spaniolii Alberto Costa (22

În finală, la dublu: **Mark Keil/Jeff Tarango (SUA)** - Cyril Suk/Daniel Vacek (Cehia) 6-4, 7-6.

ATP) și Carlos Costa (32 ATP), ambii capi de serie ● De asemenea, în calificări, italianul Carlo Santoro pierde primul set, lovește o reclamă și-și rupe piciorul, fiind silit să abandoneze în setul al doilea la 0-4 ● Ilie Năstase a fost însoțit de fiul său Patrick, Tarango de către soția sa, simpatica franțuzoaică Be-

Sergi Bruguera (Spania): „Am așteptat cu inima strânsă meciul cu Voinea, după succesul acestuia la Boris Becker. Cred că Adrian n-a evoluat la valoarea lui, parcă timorat de propriul public.”

Mureșan, este condusă spre ieșire de către fiii săi - Sever și Lucian Mureșan - patronul turneului și, respectiv, vicepreședintele comitetului de organizare. Mereu modernizata arenă B.N.R. - Progresul mai păstrează doar ecoul înclăștărilor din cele 62 de partide la simplu și 30 la

austriacă, Schaller (25 ATP) având următorul traseu: 6-3, 7-6 cu Marc Goellner, 7-5, 6-2 cu Bohdan Uli-rach, 6-3, 4-6, 6-3 cu Andrea Gaudenzi (20 ATP) și 6-3, 7-5 cu norvegianul Christian Ruud.

● După afirmațiile dlui Sever Mureșan, începând cu ediția de anul viitor se va desfășura, paralel, și un turneu feminin. ● Deși cumpărarea unei alte săptămâni, înainte de Roland Garros de exemplu, ar aduce un plus de audiență din partea jucătorilor bine plasați, acest lucru nu este posibil într-o perspectivă apropiată ● Nu este exclus însă ca valoarea premiilor să ajungă la 2 milioane dolari ● Competiția a fost onorată de vizita domnului Mark Miles,

Michael Stich (Germania): „A fost primul meci pe zgură, după opt săptămâni de jocuri pe terenuri rapide. Readaptarea la suprafața a durat, din motive obiective, doar trei zile. E o falsă problemă aceea că aș fi intrat nervos în joc.”

nedicte, în schimb Stich a venit fără Jessica ● Tarango și-a scos părleala pentru amen-da ca urmare a incidentului de la Wimbledon: a câștigat 22.600\$ la simplu și

privește „balcanismele” prezente la Centrul de presă, era vorba de discriminarea între cei peste 100 de gazetari români și doar vreo 16 străini (din 5 țări), aspecte relevate de colegi de la alte publicații (deh, cotidienele!). Totuși, pentru că am început reportajul de față cu un aer nostalgic, să-l încheiem pe un ton optimist, citând vorbele lui Muster: „Nemediatizat, un turneu, oricât de mare, își pierde din valoare.”

Pagină realizată de **POMPILIU L. DUMITRESCU**

ANGHEL DRĂGAN

10. Sept. 95
Revista „Flacăra”
„Aurea”
Vlața - București
Anghel Drăgan
Cartea vieții mele

Anghel Drăgan, directorul (sufletul) turneului, a scos și o carte autobiografică.

Declarații

Dinu Pescariu: „N-am nici o scuză. Am jucat cu totul altfel decât mi-am dorit. Aș fi preferat să pierd în 50 de alte locuri, dar nu aici.”

Cedric Pioline (Franța): „Mama (Adriana Honet - n.n.), este adevărat, a fost voleibalistă în echipa României. Sunt sigur că urmărește cu interes isprăvile mele aici.”

Arnaud Boetsch (Franța): „Mă

onorează să mă aflu lângă un antrenor ca Noah. Îmi dă un plus de siguranță. Cred că la fel gândesc și Forget și Pioline.”

Jordi Arrese (Spania): „Este o explozie a spaniolilor, cu 11 tenismeni în '95 la ROT (n.n. - incluzând și pe cei 3 care au rămas în calificări). Mă pasionează fotbalul, merg cu FC Barcelona. Îl cunosc pe Hagi, sper să-l cunosc și pe Gică Popescu.”

Gilbert Schaller (Austria): „Muster nu-mi convine ca adversar, în finală, noi având aproximativ același stil de joc.”

Fotografii de PETRE COJOCARIU

Undeva, lângă Piața Moghioroș, în mijlocul mulțimii și al prafului, în mijlocul țiganilor și al indiferenței, trăiesc piticii. E un fel de teren viran, în spatele unor cârciumi, un spațiu după care urmează un maidan, un loc curios, marcat de trei vagoane vechi de circ, de o rulotă prăpădită și de un carusel pentru copii. Călușeii. Locul acesta are ceva special. Mai întâi ai senzația că spațiul suferă de o distorsiune dimensională, că Dumnezeu s-a jucat aici și că din pricina asta numai copiii și piticii sunt la ei acasă. Cu timpul mai descoperi ceva, însă trebuie să fii atent. Majoritatea adulților normali care intră în spațiul piticilor nu remarcă nimic, astfel încât ei se poartă ca niște elefanți, ca niște rinoceri care pășesc într-un imens balon de săpun. Un balon umflat cu aer de circ.

Un pitic pe nume Mic

Când te apropii pentru întâia oară și dai ochii cu piticii, ești tentat să te lași pe vine când le vorbești. Ei observă și îți oferă un scaunel de copil. Te așezi și privești împrejur. Vagoanele mai întâi. Unul este locuit, celelalte (o să afli) sunt pline cu materiale vechi, cu recuzită din timpul când piticii erau o trupă de circ. Cuvântul acesta, când îl pronunță unul dintre ei, se scrie cu literă mare: Circ. Ei sunt trei. O familie care a îmbătrânit. Fiecare are în jur de 50 de ani și fiecare are de povestit o grămadă de lucruri, mai ales de pe vremea aceea fericită, luminoasă, când lucrau... acolo.

Nu prea știi ce să zici, nu prea știi cum să le vorbești, ei aleargă mereu să pornească caruselul pentru câte un copil despre care imediat îți spun o istorie. Descoperi că ei cunosc toți copiii, că sunt clienții lor permanenți pe care îi strigă pe nume, pe care îi alintă, cu care vorbesc într-un fel anume, în timp ce părinții sunt cumva trecuți cu vederea, sunt ignorați într-un fel discret. Piticii sunt prietenii copiilor, asta descoperi imediat. Mai ales Sandu (Alexandru), pe care îl mai cheamă și Mic. (Un fel de cinism al soartei sau poate numai o dovadă că și strămoșii lui au fost pitici). Sandu este cumva omul cel mai important, cel mai activ, cel mai vorbăreț, cel mai prezent dintre cei de aici. Locuiește în vagonul cel mare împreună cu soția lui, Mariana. În rulota de alături locuiește fratele Mariane, Costel. Sunt trei. Ei sunt fosta trupă Modesto, pe care cei care acum

douăzeci de ani erau copii, trebuie s-o fi văzut cel puțin pe vreun afiș. Erau clovni și jongleuri și iluzionști, și se îmbrăcau cu haine strălucitoare, și umblau prin țară în vagoanele de lemn și... Mă rog, poate că toate acestea nu vă interesează chiar așa, zice Sandu ținând o hârtie de cinci sute în mână (cinci sute - trei minute, de copil), așezat pe scaunelul lui, în timp ce Mariana face treabă în spatele perdelei ce acoperă intrarea în vagonul lor, și în timp ce subsemnatul își tot pune întrebarea, în minte, ce are locul acesta, locuit de pitici, atât de special. Din rulotă iese nea Costel, cumnatul, reticent, suspicios, sensibil, precaut, ca și cum s-ar aștepta la vreo primejdie, ca și cum un intrus în spațiul lor ar însemna... Se așază și își aranjează părul, privește caruselul, recunoaște pe unul dintre copii, apoi rămâne tăcut. Cumnatul său a glumit de câteva ori înainte ca reporterul, adică eu, să înțeleagă că nu sunt dispuși să...

Circul ca o nostalgie

Am revenit, și ei s-au mirat. Nu se așteptau. Apoi s-au bucurat puțin, cu măsură, apoi am descoperit că deveniseră puțin mai prietenoși. Apoi s-a înserat de-a binelea și ei au băut o bere, copiii s-au rărit, becurile caruselului s-au stins și ei au început să-și „dea drumul”, să mă accepte. M-am prins apoi că lucrul cel mai important pe care ei îl au de spus sunt amintirile lor, că ei (chiar și între ei) vorbesc mereu despre cele care se întâmplau cu ani în urmă, cu 15 ani în urmă la circ. Mereu despre circ. Că circul este un fel de refugiu, de poartă de fugă din fața realității puțin mizere a caruselului și a traiului în vagoane, că este nostalgia lor, că circul a fost viața lor adevărată și acum trăiesc ronțind amintiri la un pahar cu bere. Ajunge să-i pornești puțin, că ei încep să-și amintească, să explice sclipind din ochi, să spună poante pe care le spuneau atunci, să arate fotografii, afișe... Sandu era clovnul, adică nu, el era August, August-prostul, comicul copiilor, el improviza, era actorul, iar Costel era clovnul, provocatorul, cel care îl arunca pe August în mijlocul hohotelor de răs, care îl făcea să cadă, să cânte aiurea. Piticii stau față în față completându-se, în dreptul ferestrei vagonului prin care se vede caruselul, uneori fețele lor îmbătrânite se strâmbă de răs, alteori se întristează în mod inexplicabil, eu descopăr că sunt ultrasensibili uneori și că se pot supăra din nimic, că pot izbucni în

Mariana Mic și fratele său Costel. În ultimul plan, câinele vecinilor, cârciumari și romi.

Alt picnic la marginea drumului

Alexandru Mic, zis Sandu, fostul August.

hohote de răs în același fel, că în timp ce Sandu e mai curând optimist și ironic, Costel e mai curând trist și gânditor și dezamăgit. Apoi se lasă noaptea de-a binelea în timp ce ei povestesc despre marele Ceacănica, clovnul, actorul, mai ales actorul, zice Sandu... el, dom'le, Ceacănica ăsta, a fost un clovn care stăpânea limba română la perfecție și care nu avea nevoie să vorbească cu accent italian, ca amărății de clovni care sunt acum la circ, ca să fie comici... Nu, el vorbea românește ca un actor pe scenă și ar fi putut să-l joace și pe Ștefan cel Mare dacă n-ar fi ajuns la circ... Sandu sare apoi la un prieten de-al lor, Iliuță, alt pitic, singurul pitic din lume care a mers pe sarmă și a fost acrobat, un pitic extraordinar care... mă rog, acum e cam amărât pentru că după atâția ani de muncă în circ i-au dat pensie 37 de mii, ca la un milog și... Iliuță are o fetiță în clasa a șaptea sau a șasea sau a cincea și mai ales are un mare necaz cu nevasta lui care a cam început să bea și... el trebuie uneori să se ducă să cerșească la o biserică. Aici intervine Mariana, soția lui Sandu, care precizează că el nu cere, el pur și simplu stă acolo.

Se face târziu și ei povestesc despre trucuri de circ și despre numere pe care ei le reușeau și pe care acum nu le mai pot face, Sandu fumează cu mâinile lui mici și zâmbește mereu. Odată Costel i-a aruncat la jonglerie cu ouă, sau nu, a fost invers, el i-a aruncat să jongleze cu ouăle, în spectacol, sperând să le spargă, numai că el nu le-a spart, ci i le-a dat înapoi și el le-a băgat în buzunar. Poanta a fost că ouăle s-au spart la el în buzunar.

Dacă exista Dumnezeu, lumea arăta altfel

Am revenit și a treia oară la pitici pentru că aveam sentimentul că ceva îmi scapă, că nu știu încă lucrul esențial despre cum sunt ei, despre ce se petrece în spațiul lor special, mărginit de vagoanele de circ și de carusel. Bănuiam că există o legătură între faptul că ei preferă copiii și nostalgia lor privitoare la circ. Ei considerau că decăzuseră cumva, că soluția călușeilor nu era demnă de ei, că... M-am gândit că, poate, preferau copiii pentru că aceștia nu îi priveau... de sus. Că printr-un soi de recul, de instinct de autoapărare, piticii refuzau să privească mai sus de înălțimea lor. Poate de

teamă. Sandu, August-prostul, spunea că oamenii cred că dacă (ei, piticii) sunt mici de statură, sunt și mici la minte sau la inimă. Eu îmi spuneam că tragedia poate că este tocmai aceasta, că ei nu sunt mici nici la minte, nici la inimă, astfel încât ei simt, ei văd, ei aud, ei înțeleg orice glumă, orice privire, orice gest. Îmi explicam fuga lor în memorie, în amintirile despre circ, în tovărășia copiilor tocmai prin faptul acesta: ei se tem de bădărania adulților „normali”.

În cea de-a treia seară pe care am petrecut-o cu piticii, târziu, nea Costel a spus totul, poate fără să-și dea seama. Nu cred în Dumnezeu, a spus, nu poate să existe Dumnezeu, pentru că dacă ar fi existat lumea ar fi fost altfel. El nu putea să-și imagineze un Dumnezeu rău sau nedrept, așa încât Dumnezeu nu putea să existe. Care să fie nedreptatea aceea atât de cumplită pe care soarta să i-o fi făcut acestui om, încât acesta să... Nea Costel era trist, sora lui, Mariana, era puțin nemulțumită, iar Sandu încerca din răspuț să dreagă atmosfera cu o veche glumă. Pe peretele din spate al vagonului, acolo unde se află patul și deasupra lui, sunt poze din tinerețe, ale lor. Numai capetele. Tineri, frumoși. Acum treizeci de ani. Nimic nu lasă să se întrevadă, pe chipurile acelea din poze, adevărul. Trupurile lor nu se văd, iar fețele lor sunt senine. Nea Costel spune că astăzi, dacă ar trebui, ar avea curajul s-o ia de la capăt, în aceleași condiții. Dacă ar mai trăi o dată, poate că... Copii n-ar fi vrut să aibă pentru că ce-ar fi fost viața lui? S-a oprit. S-a gândit, desigur, că un copil ar fi fost un nou pitic pe lume, un nou nefericit poate. Poate că la asta s-a gândit. El nu rostește însă aceasta, și totul rămâne o speculație, el își scoate ochelarii și se freacă la ochi, eu știu că mai târziu va regreta că a intrat „în intimitate”, că poate că am ghicit mai mult decât...

Restul serii s-a petrecut cumva în melancolie, cu rare încercări de umor din partea piticului Sandu, fostul, bătrânul August-prostul. El a simțit tristețea cumnatului său și s-a temut să nu alunece, să nu derapeze pe ea, să nu cadă, s-a ținut tare, a răs singur de niște întâmplări care s-au petrecut cândva pe scena unui teatru, da-da, ei au jucat și teatru, l-au cunoscut pe Calboreanu, ei ar fi putut să fie... altceva, altcineva.

Când am ieșit din lumina galbenă a vagonului în noapte, caruselul cu luminile stinse semăna cu un utilaj, cu o navă dintr-un film SF, abandonat, părăsit, mi-am zis că piticii ăștia trăiesc pe altă lume, paralelă. Și într-atât de tristă, încât dacă n-ar avea amintiri ar muri. Ei sunt cumva la marginea drumului, în afara lui, pe locul unde cineva s-a ospătat la un picnic; ceea ce le-a prisosit altora, lor le-a folosit. Ei sunt nevăzuți în marginea lor de drum pentru că noi nu avem timp.

HORIA ȚURCANU ■

Ultima oră:

Loțiunea înseamnă acțiune!